

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Katedra sociologie

Bakalářská práce

Erika Jaročová

Politická vyváženost zpravodajství v tisku

Political bias: a content analysis

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 7. května 2015

.....
Jméno a příjmení

Obsah

Úvod.....	5
1. Teoretická část.....	6
1.1. Vliv masových médií.....	6
1.1.1. Hodnotové působení	6
1.2. Vyváženost a objektivita.....	8
1.2.1. Historie.....	8
1.2.2. Normativní požadavky na zpravodajství.....	9
1.2.3. Jak dosáhnout vyváženosti a objektivity.....	9
1.2.4. Měření objektivity.....	11
1.2.5. Kritika vyváženosti a objektivity	14
1.3. Zdroje předpojatosti	16
1.3.1. Organizační vlivy	16
1.3.2. Politické působení.....	17
1.3.3. Ekonomické vlivy	19
2. Výzkumná část.....	22
2.1. Výzkumné otázky, hypotézy:	22
2.2. Metodologie výzkumu.....	23
2.3. Výběrový soubor	24
2.4. Analýza dat, výsledky	25
2.5. Interpretace výsledků	37
Závěr	41
Zdroje.....	43
Seznam tabulek	45
Seznam grafů.....	45
Seznam příloh	45
Příloha 1 Grafy k VO1	i
Příloha 2 Grafy předvolební průzkumy	iii
Příloha 3 Tabulky k VO4	iv
Příloha 4 Příklady článků.....	x

Úvod

Cílem práce je zmapovat politickou vyváženost ve třech největších českých seriózních denících. Téma jsem si vybrala z toho důvodu, že média hrají významnou roli v informování nejen o politických stranách. I když dnes stoupá spíše čtenost internetových médií a čtenost tištěných deníků klesá, stále jsou důležitým zdrojem informací. Proto je důležité zabývat se tím, jaký obsah v této oblasti média publiku zprostředkovávají. V teoretické části se budu pro vysvětlení důležitosti tématu práce nejprve věnovat vlivu masových médií na společnost. Dále se budu zabývat vysvětlením samotného tématu vyváženosti a objektivity a také tím, jaké faktory mohou způsobit porušení vyváženosti/objektivity.

V druhé části práce se budu věnovat výzkumu důležité složky objektivity, vyváženosti, v předvolební kampani v denících. Výzkumná část navazuje na poznatky, uvedené v teoretické části. Ukazuje se, že není snadné vyváženost v poměrném volebním systému testovat a hodnotit. Nelze požadovat stejný prostor v médiích pro všechny strany, které se účastní voleb, jako ve většinovém volebním systému. O některých stranách se píše více v souvislosti s jejich zastoupením v Poslanecké sněmovně před volbami. Také v následných volbách mají některé strany pro voliče větší relevanci.

Proto je ve výzkumné části použito více přístupů k porovnání vyváženosti v denících. Jedním z nich je, zda odpovídá zastoupení stran v denících jejich zastoupení v Poslanecké sněmovně. Dále zda odpovídá zastoupení stran v denících jejich zisku v předvolebních průzkumech. Je zde také zkoumáno, zda deníky informují vyváženě o dvou stranách politického spektra, kterými jsou pravice a levice a zda jsou strany/kandidáti prezentováni v různých denících negativně, neutrálně, nebo pozitivně. Kromě odborných knih byly pro práci využity také odborné studie převážně z USA. Data pro empirickou část jsou primární a pro jejich sebrání byla použita obsahová analýza.

1. Teoretická část

1.1. Vliv masových médií

Podle většiny odborníků mají média moc, jsou potenciálním prostředkem ovládnání společnosti (Burton, 2001, s. 115; McQuail, 2002, s. 21; Kapoun, 2003, s. 11). Mezi odborníky je malá shoda na tom, jaké povahy je tato moc (Burton 2001, s. 15). Odborníci se také neshodnou, jestli média tento vliv záměrně využívají. Například podle Burtona (2001, s. 390) média sice moc mají, ale to neznamená, že jí využívají. Panuje shoda na tom, že se význam masových médií kvůli zvyšující se složitosti a rychlosti světa ve společnosti stále zvyšuje (McQuail, 2002, s. 21; Müller, 2008, s. 140). Je tomu tak proto, že jsou média hlavním zdrojem informací, které členové společnosti přijímají (McNair, 2006, s. 60; McCombs & Shaw, 1972; Huk, 2008, s. 11). Nikdo se nemůže osobně zúčastnit všech důležitých událostí, proto jsou lidé odkázáni na informace z médií. Svým referováním o událostech tak mohou média ovlivňovat veřejné mínění. Je tedy důležité, jak média informují o různých tématech.

Firmy i politické strany také předpokládají, že média mají vliv na rozhodování lidí. Proto si zadávají v médiích reklamu. Existuje nespočet samostatných studií vlivu reklam na chování spotřebitelů. Bez médií není možné stát se známým ani šířit své myšlenky k většímu množství lidí. Platí to jak o filmových a hudebních hvězdách, tak o politicích. Každý, kdo chce prosadit svou myšlenku nebo někoho o něčem přesvědčit, se snaží vystupovat v médiích. Média také organizují zábavu a volný čas. Jsou nejběžnější náplní volného času a zdrojem zábavy. Müller (2008, s. 144) podotýká, že kvůli komerci a zábavě se média bulvarizují, funkci informační nahrazuje podle něho funkce zábavní. Větší komerční úspěch mají média, která jsou zábavná, podávají informace zábavnou formou (tzv. infotainment). Také McNair (2004, s. 61) podotýká, že média vedla k zjednodušení prezentace politiky na konfrontace a střet.

1.1.1. Hodnotové působení

Podle McQuaila (2002, s. 21) jsou média zdrojem výkladů sociální reality a představ o ní. Také podle Huka (2008, s. 11) mohou média ovlivňovat systém hodnot lidí. Naopak změny v kultuře a hodnotách společnosti zpětně ovlivňují, čím se budou zabývat média (McQuail 2002, s. 21). Média mohou být nejen hlavním zdrojem informací, ale i myšlenek a názorů. Stala se podstatným nástrojem šíření sociálních norem a hodnot (Burton 2001, s. 15). Otázkou je, zda média mohou posunout systém hodnot. Někteří odborníci zastávají názor, že média hodnoty společnosti určují, a někteří, že je jen odrážejí. Podle Burtona (2001, s. 10) novinář zasazuje fakta do

souvislostí, dává suchému sdělení kontext, význam, hodnotu. K publiku se dostávají předpoklady, názory a postoje lidí, kteří toto sdělení vytvořili. Lidé ale mohou jeho zprávy porovnávat s jinými, proto nesmí překročit mez přijatelnosti. (Burton, 2001, s. 10)

Je mnoho témat, o kterých lze psát, a média si z nich vybírají jen některá. Podle McCombse a Shawa média určují, o čem budou psát, tedy o čem budou lidé přemýšlet (1972). Tento názor vychází z výzkumů tzv. agenda setting (nastavování agendy). I když by se média nesnažila záměrně ovládat, co si lidé myslí, nejsou schopna pokrýt veškeré události, které se stanou. Některá témata nelze pominout, u některých ale záleží na médiu. Například může informovat o tiskové konferenci jedné politické strany a tiskovou konferenci jiné vynechat. Vliv médií na myšlení lidí není přímý. Lidé nepřijímají nekriticky pozitivní nebo negativní názory z médií. Postoje lze ale řídit podáním jen částečných informací. Lidé poté přemýšlejí o těch událostech, o kterých média informují.

Kvůli vlivu masových médií na publikum se objevuje potřeba sledovat jejich informování o různých oblastech života společnosti. Ať už se to týká otázek genderu, zahraničních událostí, menšin, nebo politiky. Objektivita je nejčastěji vyslovovaným požadavkem na zpravodajství v liberálně-demokratických zemích (Trampota 2006, s. 143). V další části práce se více věnuji právě tomuto požadavku na média.

1.2. Vyváženost a objektivita

Kvůli vlivu médií společnost požaduje dodržování pravidel, která zajistí pravdivé informování médií o událostech. Koncept objektivity v médiích má zajistit zprostředkování reality tak, aby se její mediální obraz co nejvíce blížil skutečnosti (Huk, 2008, s. 41). Reprezentace světa v médiích je vždy jiná, než jaký svět opravdu je. Média jsou ale kvůli tlaku společnosti nucena přijímat profesní postupy a normy, které mají za cíl zajistit co nejpravdivější informování o skutečnosti. Předpokladem tohoto vývoje je ale nezávislost médií na politických stranách, na státu nebo na ekonomických organizacích. K nezávislosti médií přispěl v minulosti vývoj na trhu s informacemi, o kterém pojednávám v následující části.

1.2.1. Historie

Periodická forma produkce novin začala na přelomu 18. a 19. stol. Noviny byly ze začátku stranické, otevřeně podporovaly jednu stranu. Podle McQuaila (2002, s. 34) byly od počátku skutečným nebo potenciálním protivníkem vládnoucí moci, proto vlády zasahovaly do jejich obsahu cenzurou. Ta byla běžnou součástí vydávání novin. Také zde byly další možnosti omezování médií ze strany státu jako kolky a daně. Požadavek svobody tisku vzešel z komerční sféry a od aktivistů. Svoboda tisku se postupně zvyšovala hlavně s tím, že se na konci 19. stol. prosadil liberalismus. To znamenalo pro noviny mimo jiné formální nezávislost na státu. Postupně byla zrušena přímá cenzura a finanční omezení. Dále sice existovaly stranické noviny, ty ale nebyly komerčně úspěšné, a proto jich byla většina časem zrušena (McQuail, 2002, s. 35). Nejdříve byla svoboda tisku prosazena ve Velké Británii (1695) a v USA (1791), nejpozději ve Francii (1881) a v Německu (90. léta 19. stol.).

Ještě na počátku 19. stol. byly noviny v Evropě a Americe především stranické (McNair, 2004, s. 68). Tento přístup byl nesrovnatelný s dnešní situací, kdy většina novin otevřeně nepodporuje jednu stranu. K objektivitě médií v liberálně-demokratických zemích přispěly hlavně ekonomické faktory (Hamilton, 2004, s. 37). Vznikly tiskové agentury, které potřebovaly prodat zprávy co nejvíce médiím, proto do nich přestaly vkládat názory. Zprávy musely být pravdivé (Huk, 2008, s. 42). Této proměně se říká komodifikace žurnalistiky. Tyto zprávy potom mohla kupovat jakkoli zaměřená média a názor do nich případně doplnit. Komodifikace se také týkala jednotlivých periodik. Lidé začali požadovat zprávy bez vloženého názoru, proto se v této době začaly oddělovat názorové články a zpravodajství. Postupně se formulovaly požadavky na zpravodajství v liberálně-demokratických zemích. Těmto požadavkům se věnuji v další části práce.

1.2.2. Normativní požadavky na zpravodajství

V liberální demokracii by měl tisk být hlídacím psem demokracie. Lidé zde prostřednictvím voleb rozhodují o mnoha různých otázkách a informace k tomu získávají především z médií. Proto vyžadují přísun spolehlivých informací. Z tohoto očekávání od společnosti vyplývají normativní požadavky na zpravodajství (Trampota 2006, s. 143). Na média je vyvíjen tlak od společnosti, aby nebyla ve zpravodajských částech předpojatá a snažila se být objektivní. Podle McNaira (2004, s. 68) dnes počítáme s tím, že snaha o objektivitu je samozřejmou součástí práce novináře. Média objektivitu ve své zpravodajské části deklarují, aby byla pro publikum více věrohodná. Také se v tomto smyslu sama regulují etickými kodexy, organizacemi a soubory norem, určujícími zásady práce novinářů. Podle Kapouna (2003, s. 27) lze ve stručnosti shrnout, že všechny vyžadují od žurnalisty úctu k pravdě a zákonům, pečlivé a spolehlivé informování veřejnosti, při kterém se prověřují zdroje zpráv a chybné informace se opravují.

Deklarace objektivity ze strany médií ale není pro společnost dostatečná. Vzniká snaha média regulovat a kontrolovat. Speciální pravidla se týkají veřejnoprávních médií, televizního vysílání a analogového rozhlasového vysílání. Je zde předpoklad, že na tyto trhy není neomezený přístup konkurence, proto je nutné více regulovat obsah právě těchto médií. Veřejnoprávní média mají svá samostatná pravidla. Trh s tiskem je naopak považován za konkurenční, proto je regulován méně. Regulace tisku se týká jen omezeními přílišné koncentrace vlastnictví. Tato pravidla jsou určena k omezení monopolu, který bývá považován za ohrožení demokracie. Také existují pravidla pro spory mezi jednotlivci a tiskem. Tisk je ale nepoměrně méně regulován zákony než ostatní média. Naplňování požadavku objektivity tisku je tedy hlavně záležitostí samotných médií. Společnost objektivitu zpravodajství vyžaduje a média mají pravidla, jak jí dosáhnout. V další části práce se věnuji těmto pravidlům.

1.2.3. Jak dosáhnout vyváženosti a objektivity

Nejdůležitější při dosahování objektivity je oddělování fakt od názorů v médiích (Trampota 2006, s. 147; McNair 2004, s. 71; Huk 2008, s. 42; Kapoun 2003, s. 27; McQuail 2002, s. 174). Dnešní velká periodika v liberálně-demokratických zemích berou za samozřejmé oddělení zpravodajství od stránek s komentáři a jinými názorovými texty. Tato složka objektivity je tedy většinou splněna, i když do zpravodajství se výjimečně může dostat názor novináře. Podle McNaira (2004, s. 71) se od novinářů neočekává, že nemají názor, musí ale oddělovat názorovou rubriku a fakta.

Co se týká zpravodajství, jsou uváděny různé požadavky na objektivitu. Shoda panuje na

požadavku vyváženosti. Vyváženosti se dosahuje poskytnutím stejného prostoru oběma stranám konfliktu (Huk 2008, s. 43; McNair 2004, s. 71; Trampota 2006, s. 147, Kapoun 2003, s. 27). Podle Musila (2010, s. 119) se vyváženost vztahuje na větší celky, než je jedna zpráva. V souvislosti s politickými stranami je dosahování vyváženosti složitější. Ve většinových volebních systémech nejsou strany konfliktu jen dvě, ale je jich několik. U různých problémů jsou také relevantní různé politické strany například podle toho, jaké zastávají jejich členové funkce nebo jestli jsou strany přítomny v Poslanecké sněmovně. Jen dvou stran se sdělení týká zpravidla jen ve většinových volebních systémech. V těchto systémech se tedy vyváženosti dá dosáhnout stejně častým uváděním obou stran/kandidátů.

Podle McQuaila (2002, s. 173) je vyváženost stejný nebo poměrný čas/prostor/důraz pro různé strany. Při stejném času/prostoru/důrazu by tedy v politických systémech s více stranami musela každá politická strana dostat stejný prostor pro vyjádření. Média mohou také strany uvádět poměrně k tomu, jaká je jejich podpora ve společnosti. Podle Burtona (2001, s. 303) si malé politické strany často stěžují, že nedostávají dost velký prostor v médiích. „Mimo vlastní předvolební kampaně se však zájem médií soustřeďuje především na větší parlamentní strany. Je otázkou, zda má některé médium věnovat více času a pozornosti malým stranám, když by to fakticky odporovalo rozložení politických postojů. V tomto případě velmi záleží na tom, jak si daná společnost vykládá princip vyváženosti médií.“ (Burton 2001, s. 303) Tématu měření vyváženosti se věnuji v další části práce.

Další složkou objektivitu je nestrannost. Ve výstupu se mohou projevit zkušenosti, názory, postoje nebo předsudky novináře. Nestrannost se projevuje jako překonávání vlastních nechtů a předsudků u žurnalisty (Musil, 2010, s. 118). Dnešní média se snaží osobnost novináře ve zpravodajství eliminovat. Sám novinář by měl mít profesionální odstup od tématu, neměl by mít skryté motivy ani sloužit třetí straně. V řeči ani článku ve zpravodajství by nemělo být znát, jaký je názor novináře. Také podle Entmana (1989, s. 77) zpravodaj nevkládá do zpráv vlastní ideologické či reálné hodnocení idejí, jejich představitelů či skupin. Co se týče výrazových prostředků, podle dnešních novinářských zvyklostí by měly být neutrální. Porušení nestrannosti může být způsobeno neznalostí novináře (Musil, 2010, s. 119). Také ale může být záměrné. Podle některých teoretiků mediálních studií je objektivita v tomto smyslu nedosažitelná, osobnost novináře se vždy nějak projeví. Jinou oblastí je publicistika, kde se názor novináře naopak vyžaduje.

Další požadavek na objektivitu, kterým je podobnost zpravodajství s realitou, se také naplňuje a kontroluje hůře. Články by měly zahrnovat všechny relevantní informace (McQuail 2002, s. 173). Předkládané informace by také měly být závažné. Tyto požadavky se ale těžko měří, proto většinou

zůstávají pod kontrolou média nebo novináře. Média mají různé způsoby, jak pravdivosti dosáhnout. Každý novinář mimo jiné dnes musí uvádět zdroj svých informací. Není možné (kromě zdůvodněných případů) uvádět anonymní zdroje nebo neuvádět zdroje žádné. Při snaze o zvýšení pravdivosti se také používají doslovné citace. Novinář by potom neměl mít možnost zkreslit význam řečeného. Stále ale může vybrat jen nějakou část sdělení, tedy ovlivnit jeho význam.

Pro dosažení objektivitu by novináři měli uvádět vždy více nezávislých zdrojů. Tedy například k politickému skandálu se ve zprávě v médiích nemůže vyjadřovat jen mluvčí dotčené strany. Musí zde být uveden také názor někoho z opoziční strany, občana atd. McQuail (2002, s. 173) v této souvislosti připomíná, že různé úhly pohledu by měly být novináři brány jako stejně platné a relevantní, žádné zdroje by neměly být diskriminovány. Při uvádění zdrojů je také naplněn další požadavek na objektivitu podle Kapouna (2003, s. 27), tedy ověřitelnost informace. Zdroj, ze kterého novinář čerpal, je poté možné znovu oslovit, popřípadě dokument znovu vyhledat. Také podle Jiráka (2003, s. 127) je jedním z požadavků na objektivitu intersubjektivita. Tedy aby každý, kdo sleduje stejnou cestu a má stejné informace, dospěl ke stejnému závěru.

1.2.4. Měření objektivitu

Média mají vlastní pravidla pro dosahování objektivitu. Od společnosti zde ale také vzniká potřeba tuto objektivitu měřit. V rámci výzkumů mediálních výstupů se většina mnou uváděných autorů věnovala mimo jiné měření prostoru nebo počtu zmínění jednotlivých politických stran ve zpravodajských článcích (Domke & Watts, 1999; Druckman, 1999; Dunway, 2007; Fico & Cote, 1999; Fico & Freedman, 2008; Fico, Freedman & Love, 2006; Niven, 2003). Většina mnou uváděných studií v rámci politické objektivitu se zaměřuje na opak objektivitu, kterou je předpojatost ve zpravodajství (Druckman, 1999; Dunway, 2007; Morrise, 2007; Niven, 2003). Další studie se zabývají vyvážeností, pojmají ji ale více široce, než je uvedeno v definici výše (Fico & Cote, 1999; Fico & Freedman, 2008; Fico, Freedman & Love, 2006). U různých výzkumníků i teoretiků nejsou pojmy jako vyváženost, objektivita, předpojatost a nevyváženost pojmány stejně (anglicky pojmy bias, slant, balance).

Podle mého názoru je objektivita zpravodajství těžko měřitelná. Zahrnuje mnoho složek a i většinu těchto složek je těžké měřit. Nejčastěji v praxi zkoumanou složkou objektivitu je vyváženost, na kterou se v empirické části zaměřuje i tato práce. V teoretických pracích, ze kterých tato práce vychází, není uvedeno jak měřit vyváženost ve zpravodajství. Tato práce vychází převážně z empirických studií z USA. Kvůli většinovému volebnímu systému zde spolu ve volbách soupeří dva kandidáti. Vyváženost je zde poté měřena právě jako stejné zmiňování obou kandidátů.

Ve studiích se objevilo zkoumání toho, jestli je zpráva věnována jen jedné nebo více politickým stranám a kolik mají jednotlivé strany prostoru (Domke & Watts, 1999; Druckman, 1999; Dunway, 2007; Fico & Cote, 1999; Fico & Freedman, 2008; Fico, Freedman & Love, 2006; Niven, 2003). Některé výše zmíněné studie se také věnovaly tomu, jestli je článek na první straně novin nebo ne, jaké strany jsou zmíněny v titulcích, nebo zda je v článku přítomna přímá řeč kandidátů a jestli je jeho obraz pozitivní, negativní nebo neutrální. Kvůli odlišnému volebnímu systému ale není možné přístup stejného zmiňování obou stran použitelný v ČR.

Podle McQuaila (2002, s. 173) je vyváženost stejný nebo poměrný čas/prostor/důraz pro různé strany. Požadavek stejného prostoru také není možné v kontextu volební kampaně z mnoha důvodů naplnit. Nelze snadno oddělit zprávy, které se týkají volební kampaně a které se týkají aktuálních problémů vládnutí. Některé strany jsou přítomny v Poslanecké sněmovně, některé z nich jsou vládní a některé opoziční. Média se tedy budou nejspíš věnovat více těmto stranám. Také některé strany mají i ve volební kampani malou podporu voličů a nejsou tedy stejně relevantní jako ty, které mají podporu větší. Čtenáře budou více zajímat strany, které chtějí volit nebo které volili. Proto v této práci budu vycházet z poměrného času/prostoru/důrazu pro různé strany.

Jednou z možností jak porovnávat vyváženost zpravodajství by tedy podle mého názoru bylo porovnání počtu zmínění o vládních stranách proti počtu zmínění o opozici. Toto pojetí by odpovídalo poskytnutí stejného prostoru oběma stranám konfliktu. Je ovšem problematické při měření vyváženosti v předvolební kampani. Dalších voleb se často účastní jiné strany než ty, které jsou přítomny v Poslanecké sněmovně. Podle mého názoru také není možné předpokládat, že strany koalice a strany opozice budou ve volební kampani vystupovat proti sobě. V českém politickém kontextu se totiž politická spojenectví poměrně často mění, takže je těžké identifikovat dvě strany konfliktu. Z této perspektivy tedy v empirické části práce k tématu nepřistupuji.

Další možností jak měřit vyváženost je podle mého názoru porovnávat vyváženost mezi pravicí, levicí a nezařazenými stranami. Strany reprezentující jednotlivé názory se v jednotlivých letech mění. Deníky se ale mohou ve své snaze o vyváženost řídit právě tímto rozdělením, které je uznáváno společností. Pravice a levice tu tedy mohou být brány jako dvě strany konfliktu. Toto je jedna z perspektiv, které uplatňuji v empirické části práce. Další možností, podle čeho vyváženost v kampani porovnávat, je zastoupení stran v Poslanecké sněmovně. Deníky by podle tohoto zastoupení mohly poměřovat relevanci stran pro voliče. Do následných voleb ovšem vstupují také nové strany a může se i stát, že se některé strany z Poslanecké sněmovny následných voleb nezúčastní. Relevance stran se také za dobu od minulých voleb mohla změnit. Přesto také tuto perspektivu uplatňuji v empirické části práce.

Podle mého názoru lepší možností jak porovnávat relevanci jednotlivých stran v předvolební kampani jsou předvolební průzkumy. Deníky v nich mohou hledat vodítko pro to, jak velkou podporu voličů mají jednotlivé strany tedy relevanci stran pro voliče. Touto relevancí by se mohly deníky poté řídit v informování o jednotlivých stranách. Toto je třetí perspektiva, kterou uplatňuji v empirické části práce. Studie Kocourkové (2014) porovnává výsledky obsahové analýzy s výsledky stran ve volbách. Není ale jasné, zda autorka měří nějakou složku nevyváženosti informování v denících, nebo spíše vliv informování v denících na volební výsledek. Proto se této otázce v empirické části nevěnuji.

Několik studií se také věnovalo pozitivitě/neutralitě/negativitě zpravodajství. Studie Nivena (2003) v článcích hledala pozitivní/negativní slova. Studie Druckmana (2005) se věnovala tomu, jestli je obraz kandidáta v článku pozitivní/neutrální/negativní (podle více hledisek – jak se výzkumníkům jevil). Studie Kocourkové (2014) také zkoumala pozitivitu/neutralitu/negativitu podle toho, jak jsou tato slova brána v běžném jazyce. Studie Domkeho a Wattse (1999) měřila toto hledisko také. Příkladem pozitivní zprávy je zde uvedeno „Clinton je úspěšný v lákání ženských voliček.“. Jako příklad negativní zprávy (vůči Bushovi) zde uvádí: „Clinton napadl Bushe za jeho nedostatečný důraz na ekonomiku.“ Dunwayová (2007) ve své studii použila otázku, která podle mého názoru vedla k podobnému pojetí positivity/neutrality/negativity: „Kdybyste byl členem týmu kandidátovy kampaně, byl byste spokojen s jeho reprezentací v deníku – ano = pozitivní, nevim = neutrální, ne = negativní.“

Podle teorie agenda setting (viz kapitola 1.1.1.) lidé nepřejímají nekriticky názory z médií. Deníky tedy podle této teorie nemůžou lidem vnutit názory na kandidáty. Média ale určují, o čem budou lidé přemýšlet. Podle mého názoru pojetí positivity/neutrality/negativity u Domkeho a Wattse a u Dunwayové vychází z této teorie. Jako pozitivní není brána jen nekritická zpráva o straně/kandidátovi. Jako pozitivní je zde bráno také například to, když deník napíše, že se zvyšují preference nějaké strany nebo že strana pořádala předvolební akci. Jako negativní zprávy jsou brány například zprávy o soudu kandidáta za úplatky. Tyto zprávy jsou zpravodajstvím, pravděpodobně nejsou zkreslené a opravdu se staly. Určují ale, o jakých tématech v souvislosti se stranou budou lidé přemýšlet. Také otázce positivity a negativity zpráv se věnuji v empirické části.

V empirické části práce jsem se rozhodla srovnávat výsledky obsahové analýzy se zastoupením pravicových/nezařazených/levicových stran, dále se zastoupením stran v Poslanecké sněmovně a s předvolebními průzkumy. Dále se v empirické části věnuji tomu, jestli je o stranách pojednáno pozitivně/neutrálně/negativně. I přes mnoho teoretických prací o objektivitě, snahu médií objektivitu ve zpravodajství dosahovat a mnoho studií, které se tomuto tématu věnují, není koncept

objektivitu považován všemi za nezpochybnitelný a užitečný. V další části práce se věnuji kritice tohoto konceptu.

1.2.5. Kritika vyváženosti a objektivitu

Sama myšlenka objektivitu bývá kritizována a opory objektivitu jsou zpochybňovány. Podle některých kritiků objektivitu zprávy nejsou objektivní nikdy, všechny pravdy jsou relativní, nemusí existovat objektivní pravda. Mediální text nemůže být přesným odrazem skutečného světa (Burton 2001, s. 299). Podle Trampoty (2006, s. 148) jsou informace vždy vloženy do širšího rámce a ten také nemusí být objektivní. Objektivita bývá kritizována i z jiných hledisek. Tento koncept sice může zabraňovat jednostranným soudům, ale i zajímavějším příběhům nebo nekonvenčním myšlenkám (Trampota, 2006, s. 149). Média prezentují stereotypní vnímání skutečnosti a zvyšuje se konformita (McQuail 2002, s. 249, 259).

Koncept vyváženosti také kritizován, protože nezajišťuje stejně věrohodné podání informací oběma stranami. Měření času nebo prostoru pro jednotlivé strany může podle Jiráka (2003, s. 129) sloužit jako pojistka proti osočení ze znevýhodňování jedné ze stran, nemůže ale postihnout problém vyváženosti celého mediálního sdělení. Záleží také na výběru mluvčích jednotlivých stran, otázek pro ně a na výběru slov vyjádření. Novinář může stále těmito prostředky jednu ze stran znevýhodňovat. Když novinář dodrží všechny výše popsané postupy, může se jimi bránit proti kritice z neobjektivitu a předpojatosti. Tyto postupy ale také mohou sloužit jako nástroj kontroly novinářů (Trampota 2006, s. 149). Mezi teoretiky médií není objektivita považována za dosažitelnou nebo nezbytnou. Například podle McQuaila (2002, s. 173-174) je mnohem důležitější svoboda a rozmanitost médií než objektivita. Také podle něj svoboda zahrnuje také právo stranit a být předpojatý.

Záleží na tom, jak se pozorovatel na událost dívá, žádný úhel pohledu nemusí být objektivní. Sama objektivita je podle Trampoty (2006, s. 148) ideologií a na produkování zpráv působí různé tlaky. Objektivita podle něj může mít skryté významy. Také podle McQuaila (2002, s. 174) nelze rozlišit, co jsou adekvátní nebo relevantní informace, proto nelze zjistit, co je objektivní. Adekvátnost a relevanci určují novináři a média, není jasně předem dána.

Potíže spojené s definováním a naplňováním požadavku objektivnosti vedou stále častěji k jeho nahrazení požadavkem jasného a přesného vyjádření různých existujících názorů, hodnotících postojů a představ; tato koncepce plurality – ať již aplikovaná na činnost jednoho určitého (zejména „silného“) média nebo chápaná jako pluralita názorově rozmanitých koexistujících médií na tomtéž trhu – je zřejmě široce přijímána a odpovídá současnému

diversifikovanému a komunikačně propojenému světu. (Musil 2010, s. 117)

Z důvodu objektivit se dnes v médiích často využívá názor autorit nebo expertů. Novinář takto přenáší odpovědnost za výroky v novinách na tyto externí zdroje. Také čtenáři je vyžadují, aby byla zpráva více věrohodná (Huk, 2008, s. 10). Podle kritiků objektivit tyto zdroje ale mají blíže k některé ze stran, nejsou tedy objektivní. Mohou také svého vlivu zneužít (Huk, 2008, s. 11; McQuail, 2002, s. 21).

I když jsou objektivita a vyváženost ne jen společností v liberálně-demokratických zemích vyžadovány, ne vždy média takto o skutečnosti informují. Roli v tom může hrát mnoho faktorů, jako jsou faktory organizační, politické a ekonomické. V další kapitole se věnuji právě těmto faktorům. V empirické části práce poté mohou být možná zkreslení informování deníků o politických stranách porovnána s informacemi v této kapitole.

1.3. Zdroje předpojatosti

Předpojatost je předpokládaná či doložená deformace v mediální reprezentaci (Burton, 2001, s. 299). Médium inklinuje k projevování předem hotového postoje, může to být také trvalý sklon rozhodovat určitým způsobem (Jirák, 2003, s. 131). Tato deformace může být způsobena záměrně nebo nezáměrně a může se týkat politických stran, ale i například rasy, věku, genderu atd.

Ve výzkumech předpojatosti v politickém zpravodajství se objevují různé formy předpojatosti. Například ve studii *Partisan and Structural Balance in Newspaper Coverage of U.S. Senate Races in 2004 with Female Nominees*, který zkoumal zpravodajství, byla zjištěna prostorová vyváženost pokrytí jednotlivých stran, ovšem 47 % článků preferovalo Republikány a jen 32 % preferovalo Demokraty (Fico, Freedman & Love, 2006, s. 52). Také ve studii *The Impact of Media Bias: How Editorial Slant Affects Voters* byl prostor pro jednotlivé strany vyvážený, oba zkoumané deníky ovšem pojednávali častěji pozitivně (a méně často negativně) o kandidátovi Demokratů (Druckman, 2005, s. 1039). Předpojatost mediálního výstupu může způsobit více faktorů. Mezi ně patří kultura, vlastnictví média, ekonomické prostředí, dostupnost zdrojů. Ale také osobnost redaktorů, editorů atd.

Podle McQuaila (2002, s. 150) se dělí předpojatost na záměrnou a nezáměrnou. Také na otevřenou a latentní. Záměrná otevřená je podle něho angažovaná podpora. Médium otevřeně podporuje jeden například politický postoj. Část s názorem se odděluje od objektivnější části zpravodajství. Může být ale například celý jeden časopis stranický. Dále uvádí latentní záměrnou předpojatost, propagandu. Ta může předpojatý mediální výstup označovat za objektivní. Nezáměrná latentní předpojatost se podle něho může projevovat selekcí témat. V rámci jedné ideologie jsou témata vybírána a pojednávána určitým způsobem.

Podle Burtona (2001, s. 299) může být předpojatost způsobena vědomým deformováním sdělení, neuvědomovaným pomíjením nějakého aspektu, hodnotovou orientací podavatele nebo převzetím obsahu z jiných médií. Může se potom projevit lhaním či deformováním obrazu zdůrazňováním jedněch faktů a pomíjením jiných.

1.3.1. Organizační vlivy

To, jaká zpráva se dostane k divákům, je ovlivněno mnoha okolnostmi. Výběr ovlivňují odpovědní lidé v médiu, tzv. gatekeepři. Dále také zavedené způsoby vybírání událostí, technické okolnosti, ostatní události, které se v tu dobu konají. Také to, jestli médium získá k události fotografii nebo video. Výběr zpráv je také ovlivněn ostatními médii a blízkostí události k publiku.

Zkreslení se může projevit už při výběru zpráv. Také ve výběru témat, kterým se bude médium věnovat. Už řazení zpráv vypovídá o jejich hodnocení, stejně jako délka jednotlivých příspěvků a jejich zařazení před jiné (Burton, 2001, s. 300). Stejně informace mohou různá média zpracovat různě, stejně jako mohou jinak interpretovat fotografie.

Dalším možným důvodem předpojatosti jsou zdroje informací. Podle Burtona (2001, s. 300) jsou zdroje nevyhnutelně předpojaté, také média mohou cíleně vybírat experty, kteří mají nějaký postoj. Podle Jiráka (2003, s. 131) při výběru zdrojů nastává jiný problém, že média upřednostňují společenské špičky a oficiální prohlášení před vyjádřením obyčejných lidí. Tato vyjádření potom odrážejí svět těchto špiček a ne obyčejných lidí. Obsah médií částečně určuje také jeho vlastník nebo šéfredaktor. Médium je většinou nějak zaměřeno, má nějakou oblast zájmu. Podle Trampoty (2006, s. 147) novinář může zařadit jen některá fakta, a tím způsobit manipulativnost zprávy. Každá komunikace vždy vychází z kultury a hodnot komunikátorů (Burton, 2001, s. 299).

1.3.2. Politické působení

Vliv politiky na média je různý podle politického zřízení a politické kultury. Média může ovlivňovat také propojení ekonomické a politické moci a postavení novináře ve společnosti. Dále záleží také na kontrolních mechanismech novinářů a samotných novinářích (Huk, 2008, s. 55). Sami novináři se musí bránit proti zásahům státu (McNair 2004, s. 85). Média v liberálně-demokratických zemích mohou pracovat ve prospěch, i v neprospěch systému. Předpokládá se, že bez regulace budou stranit některé ze stran.

Podle McQuaila (2002, s. 92) jsou média součástí boje o moc ve společnosti, jsou nevyhnutelně spjata s politickou a ekonomickou elitou. Legislativa bývá proto namířena proti vlivu vlády na média a proti monopolům. Vlády mohou ovlivňovat média mnoha různými způsoby. Mezi ně patří zákony, normy, omezení a ekonomické prostředky, ale také další nástroje. Mohou například vydávat prohlášení jen s obsahem, jaký chtějí, aby média prezentovala. Mohou také kritizovat, že nejsou dostatečně v médiích, a tím na ně tlačit (Huk, 2008, s. 55). Informace mohou poskytnout jen médiím, která o věci budou informovat tak, jak oni chtějí. Podle Huka (2008, s. 73) politici a žurnalisté stojí často proti sobě, na druhou stranu se navzájem potřebují, obě skupiny mohou působit na lidi a ovlivňovat jejich názory.

Otevřené násilí proti novinářům ze strany státu je v demokratických zemích ojedinělé. Na světě je ale stále mnoho pro novináře nebezpečných oblastí. Novináři jsou ohroženi tam, kde je násilí propojeno s vládou, nebo kde mafie funguje vedle vlády (Huk, 2008, s. 55). V totalitních režimech může ovlivňování médií probíhat formou propagandy nebo cenzury, o kterých

pojednávám níže. Mohou zde být přítomny i politické prostředky, jako je legislativa upravující například reklamu a daně. Ty jsou v demokratických zemích zastoupeny méně.

Co se týče ideologie, někteří teoretikové se domnívají, že je v médiích přítomna vždy, a někteří, že je přítomna jen v některých nedemokratických zemích. Podle paradigmatu konkurence může být v médiích v liberálně-demokratických zemích přítomno mnoho ideologií. Tyto ideologie spolu mohou volně soutěžit o přízeň publika. V médiích je tedy zastoupeno mnoho různých zájmových skupin. Nejsou zde žádná omezení, všechny ideologie mají stejnou šanci uspět. V systému liberální demokracie by měl být nízký stupeň politické kontroly nad médii. Ideálem jsou také nezávislí novináři. Mají být hlídacím psem demokracie a pojistkou proti autoritářským režimům (McNair, 2004, s. 86). Svoboda slova tedy je proto zakotvena v ústavě. Každý má právo vyjadřovat své názory slovem, písmem, tiskem, obrazem nebo jiným způsobem, jakož i svobodně vyhledávat, přijímat a rozšiřovat ideje a informace bez ohledu na hranice státu. Novináři jsou také osvobozeni od kontroly a regulací (McQuail 2002, s. 94). Za různé názory nejsou novináři perzekuováni. V tomto systému by tedy předpojatost v médiích neměla být způsobena přímým politickým působením politiků na média.

Podle paradigmatu dominance je naopak volná soutěž médií omezena tím, že některá média, tedy názory, mají více peněz. Vlastníci médií, kteří mají více peněz, mají nejčastěji vyšší vzdělání a jsou součástí vyšší třídy. Proto se média snaží udržet stávající systém, nestojí o změnu mocenských struktur. Podle některých teoretiků je i liberálně-demokratická společnost založena na jedné ideologii, která je přítomna i v médiích. Například podle Trampoty (2004, s. 166) zprávy musí obsahovat hodnoty své kultury, aby byly ve společnosti přijatelné. Podle McNaira (2004, s. 28) je v médiích stále přítomna hluboce prosystémová předpojatost, ideologie je pojivo, díky kterému se společnost nerozpadne. Média zde píší to, co je pravdivé pro buržoasii. Mají zajistit společenské přijetí dominantního buržoazního světového názoru, dominantní ideologie. Podle něj média patří mezi nejdůležitější prostředky přenosu dominantní ideologie a slouží dominantním, soukromým a sobeckým zájmům, jako je třída, pohlaví a národnost. (McNair, 2004, s. 30, 74) Udržení dominantní ideologie je dosahováno několika způsoby. Jeden z nich je ekonomický. Média se koncentrují do rukou méně a méně vlastníků. Alternativní pohledy proto nejsou zastoupeny ve velkých médiích, slabší jsou pohlčeni silnějšími.

Oproti liberálním demokraciím totalitní systémy mohou ovládat média svou ideologií, ale také přímými zásahy. Používají propagandu, finance, nebo cenzuru. Většinou nedovolují kritiku systému, média mohou zveřejňovat jen jednu pravdu. Podle McNaira (2004, s. 87) se domnívají, že pluralita a intelektuální svoboda jsou podřízeny zájmům kolektivu. Média musí vychovávat lidi ve

jménu ideologie. Je zde přítomna propaganda, to je snaha přesvědčit veřejnost nebo její část, aby přijala určitý pohled na nějaké téma. Také to může být snaha o to, aby veřejnost získala určité představy či názory nebo změnila chování. Je zde přítomno jednosměrné použití komunikačních prostředků, které musí sloužit zájmům původce (Rosůlek 2009, s. 50). Také je to současně snaha vyloučit alternativní pohledy, představy či ideologie.

Propaganda bývá spojována s manipulací médií. Média v zájmu třetí strany používají podbízivý jazyk, neuvádějí zdroje, zkreslují nebo falšují informace. Ovlivňování společnosti médií závisí na ovládnutí všech zdrojů informací. Může se tedy prosadit jen tam, kde má vládnoucí garnitura možnost potlačit svobodu slova, popřípadě obsah tohoto pojmu definovat po svém. V autoritářských režimech nemá negativní nádech. (Burton 2001, s. 137) Podle Burtona (2001, s. 137) může mít propaganda také jiný význam. Může to být mohutná, ofenzivní komunikace se skrytě či zjevně persvazivním zaměřením. Někteří autoři ale toto nepovažují za propagandu. Není zde omezení či vyloučení alternativních zdrojů informací, což je podle nich jednou z podmínek propagandy.

Další možností ovládnutí médií ze strany některých nedemokratických států je cenzura. Cenzura je instituce, která zasahuje zvenku do činnosti médií a do podoby jejich výstupu. Je to přímý zásah, úplné nebo částečné odstranění, popřípadě přepracování materiálu, který se cenzorovi nezamlouval. Cenzor jedná v souladu s instrukcemi toho, kdo ho zřídil, a je nadán mocí svoje rozhodnutí prosadit a uskutečnit. (Burton 2001, s. 132-133) Cenzura vychází z přesvědčení o moci médií. Média dokážou ovlivnit myšlení lidí, proto má smysl do nich zasahovat. Cenzura byla používána už krátce po vynálezu knihtisku. Nejdříve jí používala církev, poté totalitní režimy (Jirák, 2003, s. 155). Cenzura může být předběžná a následná. Předběžná znamená, že cenzor zasahuje ještě před vydáním mediálního sdělení. Při následné zasahuje až po jeho vydání. Dále může být cenzura také autocenzurou. Médium nebo novinář se sami rozhodnou nezařadit některé informace kvůli strachu z potrestání.

V současné době v demokratických zemích přímá cenzura neexistuje. Existují ale pravidla, která dovolují ve výjimečných případech cenzuru použít. Například ve Velké Británii ji může provést ministerstvo vnitra na základě zvláštního zákona nebo dodatku k existujícímu zákonu, pokud je schválí parlament. Tohoto postupu bylo využito například při konfliktu Velké Británie s irskou organizací Sinn Fein. (Burton 2001, s. 133)

1.3.3. Ekonomické vlivy

Předpojatost v médiích mohou způsobit také ekonomické vlivy. Financování dnešních médií

je založeno na inzerci. Inzerce a obsah média jsou dnes v demokratických zemích odděleny. Dříve se ale psaly články, které vypadaly jako zpráva, ale obsahovaly reklamu. O dnešním vlivu inzerentů na média se vedou debaty. Žurnalistické texty jsou zbožím nabízeným na trhu. Inzerenti chtějí mít reklamu v nejčtenějších médiích nebo médiích zaměřených na jejich cílovou skupinu. Média tedy potřebují prodat co nejvíce výtisků a mít co největší čtenost, aby měla větší zisky z reklamy od inzerentů. Aby neztratila velkého inzerenta, mohou být také z jeho strany ovlivněna například tím, že mu vyhoví zamlčením negativních informací o něm. Podle McQuaila (2002, s. 236) tomuto vlivu nejvíce odolávají velká média a nejméně média lokální. Také se mohou propojit ekonomické a politické vlivy – bohatý podnikatel si vstoupí do politiky¹. Podle Trampoty (2006, s. 155) se tomuto propojování říká berluskonizace.

Předpojatost může být způsobena také snahou médií ušetřit náklady. V zájmu čtenosti a snižování nákladů také může trpět kvalita podávaných informací. Kvůli úspoře času publikují média upravené tiskové zprávy nebo informace z tiskových konferencí. Média tedy omezují nákladnější činnosti, jako je zahraniční zpravodajství a investigativní žurnalistika. Častěji také zařazují různá oficiální prohlášení institucí a agenturní zprávy. Místo událostí se média věnují těmto tzv. pseudoudálostem. Tyto informace potom prezentují jen to, co chtějí subjekty, které je vydávají. Může tedy dojít k politickému ovlivnění médií. Média jsou také méně kritická k politické moci, protože si nemohou dovolit vyšetřovat možné politické skandály.

Na média mohou působit jejich vlastníci. Například podle McNaira (2006, s. 105) ovlivňují vlastníci obsah médií. Liberální teorie podle McQuaila (2002, s. 190) naopak říká, že vlastnictví může být účinně odděleno od redakčního rozhodování. V demokratických zemích existují pro tento účel novinářské konvence, etické kodexy novinářů a smlouvy mezi majitelem a médií. Také veřejnost nevnímá ovlivňování médií vlastníky pozitivně. Problém může nastat zvláště, pokud se vlastník média stane předmětem zpráv. Protože hrozí ohrožení investice, vlastníci většinou neovlivňují přímo obsah médií. Mohou ale ovlivňovat obsah médií přijímáním a propouštěním novinářů a vedoucích pracovníků podle jejich například politického názoru. Také rozdělují peníze jednotlivým týmům a jednotlivým problémům (Trampota, 2006, s. 153). Někteří redaktoři mohou mít lepší postavení díky své oblíbenosti u publika. Také šéfredaktoři mohou mít volnou ruku, pokud zlepšují pozici na trhu (McNair 2006, s. 106).

Většina dnešních médií v liberálně-demokratických společnostech ale má alespoň nějakou autonomii od svých vlastníků. Vlastníci ale vytyčují linie směřování média (McQuail 2002, s. 234). Veřejnoprávní média mají vlastní pravidla kontroly. Mají také rady, které by měly zajistit

¹ V této souvislosti se v současnosti diskutuje o vstupu Andreje Babiše na mediální trh i do politiky.

neovlivňování ze strany vlastníka tedy státu. Podle McQuaila (2002, s. 190) většina vlastníků stojí o to, aby fungoval kapitalistický systém, ve kterém žijí. Také vlastník může preferovat jednu politickou stranu a tu v médiu protěžovat. V liberálně-demokratických zemích by mělo tento vliv vyvažovat rozmanité vlastnictví médií.

Většina demokratických zemí má zákony proti koncentraci vlastnictví médií, monopolu. Předpokladem je, že pokud jeden vlastník vlastní více médií, může lépe ovládat názory lidí. Podle kritiků sama soutěž mezi médii vede k monopolu (McQuail, 2002, s. 191). S internetem ale není možné dosáhnout naprostého ovládnutí trhu. Monopoly mohou být vertikální nebo horizontální. Oba typy ohrožují volnou soutěž. Horizontální koncentrace znamená, že vlastník vlastní například většinu velkých deníků. Vertikální koncentrace je kumulování různých stupňů produkce, tedy například tisk, distribuce tisku a deník.

2. Výzkumná část

Cílem vlastního výzkumu je na základě teoretické části práce zmapovat politickou vyváženost v předvolební kampani ve třech nejčtenějších seriózních denících. Vyváženost je nejvíce zkoumanou složkou objektivitu a objektivita zpravodajství je v liberálních demokraciích, kterou Česká republika je, základním požadavkem na práci novinářů (část 1.2.2.). Tato část práce zkoumá především, jaký prostor byl věnován jednotlivým politickým stranám/kandidátům, tedy jestli byl jejich přístup do těchto deníků vyvážený. Dále jestli bylo vyvážené zmiňování pravice a levice v denících a jestli média informovala o stranách/kandidátech pozitivně/neutrálně/negativně. Pro výzkum jsem v souladu se zahraničními studiemi zvolila metodu obsahové analýzy.

2.1. Výzkumné otázky, hypotézy:

Na základě teoretické části práce byly stanoveny výzkumné otázky týkající se objektivitu ve vybraných denících. Výzkumné otázky VO1 a VO2 vychází především z práce McQuaila (2002, s. 173), podle kterého je vyváženost stejný nebo poměrný čas/prostor/důraz pro různé strany. Vzhledem k poměrnému volebnímu systému v ČR a z důvodů různě velkých a významných stran není možné sledovat, zda všechny strany dostávají stejný prostor v denících (více v oddílech 1.2.3 a 1.2.4.). Z důvodu relevance stran budu v této práci vycházet z poměrného času/prostoru/důrazu pro různé strany. Relevanci stran není jednoduché jednoznačně měřit, proto používám v jednotlivých výzkumných otázkách různé perspektivy. Zastoupení stran v denících je zde porovnáno s jejich zastoupením v Poslanecké sněmovně a s jejich ziskem v předvolebních průzkumech (více viz oddíl 1.2.4.).

VO1: Odpovídá zastoupení stran v člancích jejich zastoupení v Poslanecké sněmovně?

VO2: Odpovídá zastoupení stran v člancích jejich zisku v předvolebních průzkumech?

Další výzkumná otázka vychází nejen z pojetí vyváženosti McQuaila, ale také z obecného pojetí vyváženosti, tedy poskytnutí stejného prostoru oběma stranám konfliktu (více viz oddíl 1.2.3.). Rozdělení na pravici a levici je podle mého názoru v České republice všeobecně uznaným rozdělením politického spektra, proto je možné vyváženost mezi nimi porovnávat.

VO3: Jaký je podíl pravicových, levicových a středových a nezařazených stran v člancích?

Ve výzkumu politické nevyváženosti se často sleduje také to, zda mají zprávy pozitivní, negativní, nebo neutrální charakter. Tato výzkumná otázka je zde také zařazena.

VO4: Je strana/kandidát prezentována negativně, neutrálně nebo pozitivně?

Hypotézy nebylo možné stanovit přímo na základě výsledků studií. Studie, ze kterých tato práce vychází, se věnují většinovému volebnímu systému, kde je možné vyváženost pojímat jako stejný prostor pro obě zastoupené strany. Hypotézy tedy vycházejí z předpokladu, že by zpravodajství v liberálně-demokratických zemích mělo být objektivní a vyvážené (viz oddíl 1.2.2.).

H1: Zastoupení stran v člancích je stejné jako zastoupení stran v Poslanecké sněmovně.

H2: Zastoupení stran v člancích odpovídá zisku v předvolebních průzkumech.

H3: Podíl zastoupení pravicových a levicových stran v člancích je stejný.

H4: Strany budou ve zpravodajství nejčastěji prezentovány neutrálně.

2.2. Metodologie výzkumu

Metodou výzkumu byla kvantitativní obsahová analýza. Tato metoda byla zvolena kvůli možnosti porovnávat různé deníky mezi sebou. Touto metodou také postupovala většina studií, ze kterých tato práce vychází. Tato metoda spočívá v definici jednotek, které jsou následně počítány a zaznamenány. Tyto jednotky jsou poté kvantitativně zpracovány.

Kódovací jednotkou zde byl článek ve zpravodajské části deníku, ve kterém byla zmíněna alespoň jedna politická strana/kandidát politické strany. Pouze zpravodajství bylo zvoleno z důvodu tématu práce a také proto, že zahraniční studie, ze kterých práce vychází, se věnovaly také jen zpravodajské části deníků. Článek byl definován jako jednotka s titulkem a nejméně šesti řádky textu. Tato definice byla zvolena z toho důvodu, že v denících se vyskytovaly upoutávky na články dále v deníku. Z analýzy byly z těchto důvodů vyloučeny také názorové sloupky, fotografie a popisky fotografií.

Práce se práce věnuje pouze stranám, které v následných volbách získaly alespoň čtyři procenta hlasů. Tato hranice byla stanovena z důvodu relevance stran pro společnost a tím i deníky. Ostatní strany byly v denících zastoupeny velmi málo. V roce 2006 byly analyzovány strany Občanská demokratická strana (ODS), Česká strana sociálně demokratická (ČSSD), Komunistická strana Čech a Moravy (KSČM), Křesťanská demokratická unie – Československá strana lidová (KDU-ČSL) a Strana zelených (SZ). V roce 2010 o strany ČSSD, ODS, TOP 09, KSČM, Věci veřejné (VV), KDU-ČSL a Stranu Práv Občanů ZEMANOVCÍ (SPOZ). V roce 2013 o strany ČSSD, ANO, KSČM, TOP 09, ODS, Úsvit Přímé Demokracie Tomio Okamury (ÚSVIT) a KDU-ČSL. Vyhledávány byly názvy stran a jména členů stran.

Obsahová analýza byla prováděna z tištěných verzí deníků. Do předem připravené tabulky v programu Microsoft Excel byl zaznamenán den vydání vybraného vydání deníku, název deníku, a

jestli je článek na první straně deníku. Jako první strana byl brán také článek, který měl začátek na první straně a pokračoval na některé z následujících stran. Dále bylo zaznamenáno, jestli je v titulku přítomna politická strana/ kandidát a jaká (jaké). Dále bylo zaznamenáno pořadí dalších zmíněných stran/kandidátů, počet zmínek a pozitivita/neutralita/negativita. Poté byly vytvořeny tabulky k jednotlivým výzkumným otázkám a z těchto tabulek z důvodu přehlednosti vytvořeny grafy.

2.3. Výběrový soubor

Pro analýzu byly zvoleny tištěné verze tří nejčtenějších českých deníků Lidové noviny (LN), Právo a Mladá fronta DNES (MF DNES). Kvůli možnosti srovnání deníků nejen mezi sebou, ale i v průběhu více let, byla pro obsahovou analýzu zvolena tři předvolební období, a to v letech 2006, 2010 a 2013.

Volby do Parlamentu České republiky se konaly 2. - 3. 6. 2006, 28. - 29. 5. 2010 a 25. - 26. 10. 2013. Ve výzkumném vzorku pro jednotlivá období před volbami se vždy jednalo o 10 náhodně vybraných dnů z daného předvolebního období. Deníky si mohou kvůli zákazu zveřejňování předvolebních průzkumů ve dnech před volbami dávat větší pozor také na politický obsah článků. Z toho důvodu začíná výběrový soubor nejdříve 7 dní před volbami. Z důvodu eliminování chyby výběru a zajištění reprezentativity souboru byl náhodně vybrán první den. Od tohoto dne dále každý pátý den, aby byly ve vzorku přítomny všechny dny v týdnu. Takto vzniklo v každém předvolení období deset dnů, analyzovaných ve všech denících.

Konkrétně se jedná v roce 2006 o dny 26. 5., 20. 5., 15. 5., 10. 5., 5. 5., 30. 4., 25. 4., 20. 4., 15. 4. a 10. 4. Jedná se o dvě pondělí, úterý, středu, čtvrtek, dva pátky, tři víkendová vydání. V roce 2010 o dny 16. 5., 11. 5., 6. 5., 1. 5., 26. 4., 21. 4., 16. 4., 11. 4., 6. 4. a 1. 4. tj. pondělí, dvě úterý, středu, dva čtvrtky, pátek, tři víkendová vydání. V roce 2013 se jedná o dny 14. 10., 9. 10., 4. 10., 29. 9., 24. 9., 19. 9., 14. 9., 9. 9., 4. 9. a 30. 8. tj. dvě pondělí, úterý, dvě středy, čtvrtek, dva pátky, dvě víkendová vydání.

Z důvodu tématu práce byly analyzovány pouze zpravodajské rubriky vybraných deníků. Takto postupovala i naprostá většina mnou uváděných studií (Domke & Watts, 1999; Druckman, 1999; Dunway, 2007; Fico & Cote, 1999; Fico & Freedman, 2008; Fico, Freedman & Love, 2006; Niven, 2003). V Lidových novinách se jednalo o Titulní stranu, Domov a Téma, v deníku Právo Titulní stranu, Zpravodajství, v Mladé frontě DNES o Titulní stranu, Z domova. První byl analyzován deník MF DNES, poté deník Právo a LN, každý z nich od roku 2006 do 2013.

2.4. Analýza dat, výsledky

Ve vybraných dnech vydání deníků bylo nalezeno celkem 800 zpráv, věnujících se alespoň jedné politické straně (viz Tabulka 1).

Tabulka 1 Počet článků v denících

	Lidové noviny	MF DNES	Právo
2006	93	90	142
2010	59	70	118
2013	68	76	84

Ve výzkumných otázkách je porovnáván počet článků, ve kterých byl kandidát/strana alespoň jednou zmíněn. Celkový počet zmínění stran v člancích nebyl použit z toho důvodu, že zde byly rozdíly mezi deníky². Naopak počty článků, ve kterých byly jednotlivé strany v denících zmíněny, byl v různých denících stejný. Bylo tak možné srovnávat zastoupení v denících se zastoupením v Poslanecké sněmovně a předvolebních průzkumech.

VO1: Odpovídá zastoupení stran v člancích jejich zastoupení v Poslanecké sněmovně?

Pro zodpovězení této výzkumné otázky byly zaznamenány strany/kandidáti uvedení v článku. V každém roce jsou srovnávány jen strany, které byly zastoupeny v Poslanecké sněmovně i v obsahové analýze (překročily stanovenou hranici 4 % v následných volbách)³. V roce 2006 a 2010 to byly strany ODS, ČSSD, KDU-ČSL a KSČM. V roce 2013 to byly strany ODS, ČSSD, TOP 09 a KSČM. Pro vyhodnocení dat byl použit test dobré shody. Články o jednotlivých stranách v denících byly sečteny (skutečné četnosti). Mandáty stran v Poslanecké sněmovně byly přepočítány na očekávané četnosti. Pro interpretaci výsledků byla zvolena 5% hladina významnosti. Strany v tabulce jsou řazeny podle výsledku v následných volbách. Grafy zastoupení stran v denících a procenta mandátů jsou uvedeny v Příloze 1.

² V roce 2006 byl celkový počet zmínění stran v různých denících různý. Deník LN psal častěji v porovnání s ostatními deníky o straně KSČM a méně často o straně KDU-ČSL. Deník Právo psal častěji v porovnání s ostatními deníky o straně ODS. Deník MF DNES psal méně často v porovnání s ostatními deníky o straně ODS a KSČM a častěji o straně KDU-ČSL. V roce 2010 informoval deník LN častěji ve srovnání s ostatními deníky o straně ODS a méně často o straně ČSSD a KDU-ČSL. Deník Právo informoval méně často v porovnání s ostatními deníky o straně ČSSD a častěji o straně VV. Deník MF DNES informoval častěji v porovnání s ostatními deníky o straně ČSSD a méně často o straně ODS. V roce 2013 informoval deník LN častěji v porovnání s ostatními deníky o straně KDU-ČSL. Deník Právo informoval méně často v porovnání s ostatními deníky o stranách ČSSD a KDU-ČSL a častěji o stranách KSČM a TOP 09. Deník MF DNES informoval častěji v porovnání s ostatními deníky o stranách ČSSD a KDU-ČSL a méně často o stranách KSČM, TOP 09 a ODS.

³ To znamená strany, které získaly alespoň 5 % v předcházejících volbách a alespoň 4 % ve volbách navazujících na zkoumanou kampaň.

V roce 2006 byly srovnány strany ODS, ČSSD, KDU-ČSL a KSČM⁴. V době voleb roku 2006 vládla strana ČSSD společně s KDU-ČSL a US-DEU. Nejčastěji zmiňovanou stranou zde byla strana ČSSD (42 %), druhou nejčastěji zmiňovanou stranou byla strana ODS (29 %), dále strany KDU-ČSL (16 %) a KSČM (14 %). Výsledky jsou uvedeny v Tabulce 2. Deníky neinformovaly o stranách stejně často v porovnání s tím, jak byly tyto strany zastoupeny v Poslanecké sněmovně. Opoziční strana KSČM byla v novinových článcích zastoupena méně, než by odpovídalo jejímu zastoupení v Poslanecké sněmovně. Hlavní opoziční strana ODS byla v článcích uváděna přibližně stejně často, jako byla zastoupena v Poslanecké sněmovně. Strana ČSSD byla v článcích zastoupena více, než by odpovídalo jejímu zastoupení v Poslanecké sněmovně. Tato strana byla hlavní vládní stranou. Další vládní strana KDU-ČSL byla v článcích zastoupena také více. Vládní strany tedy byly zastoupeny tento rok v denících častěji než v Poslanecké sněmovně.

Tabulka 2 Kontingenční tabulka Poslanecká sněmovna 2006

	ODS	ČSSD	KSČM	KDU-ČSL
četnost deníky	165	237	74	92
očekávaná četnost	172	207	121	68
	-0,53	2,09	-4,27	2,91

	DF	Value
Pearson Chi-Square	3	31,36

V roce 2010 byly srovnány strany ODS, ČSSD, KDU-ČSL a KSČM⁵. V době předvolební kampaně vládla úřednická vláda Jana Fischera, proto není možné srovnávat vládní strany s opozičními. Nejčastěji zmiňovanou stranou zde byla strana ODS (41 %), druhou nejčastěji zmiňovanou stranou byla strana ČSSD (38 %), dále strany KSČM (12 %) a KDU-ČSL (10 %). Výsledky jsou uvedeny v Tabulce 3. Deníky neinformovaly o stranách stejně často v porovnání s tím, jak byly tyto strany zastoupeny v Poslanecké sněmovně mezi lety 2006-2010. Strany ODS, ČSSD a KSČM byly uváděny v denících přibližně stejně často, jako byly zastoupeny v Poslanecké sněmovně. Strana KDU-ČSL byla v denících zastoupena více, než by odpovídalo jejímu zastoupení v Poslanecké sněmovně. Tento rok bylo tedy informování deníků o stranách kromě strany KDU-ČSL podle tohoto hlediska vyvážené.

⁴ Strana US-DEU byla přítomna v Poslanecké sněmovně, ale ne v obsahové analýze, proto její zastoupení nebylo možné srovnávat. SZ sice byla analyzována v rámci obsahové analýzy, ale nevstupuje do vyhodnocení VO1, protože v daném období nebyla v Poslanecké sněmovně.

⁵ Zastoupení strany SZ nebylo možné srovnávat, protože byla zastoupena v Poslanecké sněmovně, ale nebyla zařazena do obsahové analýzy deníků. TOP 09, VV a SPOZ sice byly analyzovány v rámci obsahové analýzy, ale nevstupují do vyhodnocení VO1, protože v daném období nebyly v Poslanecké sněmovně.

Tabulka 3 Kontingenční tabulka Poslanecká sněmovna 2010

	ČSSD	ODS	KSČM	KDU-ČSL
četnost deníky	153	169	45	41
očekávaná četnost	156	170	55	27
	-0,24	-0,08	-1,35	2,69

	DF	Value
Pearson Chi-Square	3	9,14

V roce 2013 byly srovnány strany ČSSD, KSČM, TOP 09 a ODS⁶. V době předvolební kampaně v roce 2013 vládl kabinet Petra Nečase, tedy strany ODS, TOP 09, LIDEM (část VV). Nejčastěji zmiňovanou stranou zde byla strana ČSSD (40 %), druhou nejčastěji zmiňovanou stranou byla strana ODS (31 %), dále strany TOP 09 (23 %) a KSČM (7 %). Výsledky jsou uvedeny v Tabulce 4. Deníky neinformovaly o stranách stejně často v porovnání s jejich zastoupením v Poslanecké sněmovně. Strana ČSSD byla zmiňována více, než by odpovídalo jejímu zastoupení v Poslanecké sněmovně. Strana KSČM byla zmiňována naopak méně, než by odpovídalo jejímu zastoupení v Poslanecké sněmovně. O ostatních stranách informovaly deníky z tohoto hlediska vyváženě. Nevyváženě z tohoto hlediska informovaly tedy deníky nevyváženě o stranách ČSSD a KSČM.

Tabulka 4 Kontingenční tabulka Poslanecká sněmovna 2013

	ČSSD	KSČM	TOP 09	ODS
četnost deníky	137	28	79	106
očekávaná četnost	111	52	82	105
	2,47	-3,33	-0,33	0,10

	DF	Value
Pearson Chi-Square	3	17,29

Objevují se zde určité rozdíly v informování deníků o stranách a jejich zastoupením v Poslanecké sněmovně. Strana KDU-ČSL byla ve dvou letech, ve kterých byla zastoupena, zmiňována deníky více, než by odpovídalo jejímu zastoupení v Poslanecké sněmovně. V jednom roce byla vládní stranou, v jednom vládla úřednická vláda. Strana ČSSD byla také zmiňována deníky více, než by odpovídalo jejímu zastoupení v Poslanecké sněmovně, a sice i jako strana

⁶ Strana VV byla zastoupena v Poslanecké sněmovně, ale ne v obsahové analýze, proto nebylo možné její zastoupení srovnávat. Strany ANO, ÚSVIT a KDU-ČSL sice byly analyzovány v rámci obsahové analýzy, ale nevstupují do vyhodnocení VO1, protože v daném období nebyly v Poslanecké sněmovně.

vládní (2006) i jako strana opoziční (2013). V roce 2010 (úřednická vláda) byla zmiňována přibližně stejně často, jako by odpovídalo jejímu zastoupení v Poslanecké sněmovně.

Strana KSČM byla v letech 2006 a 2013 zmiňována v denících méně často, než by odpovídalo jejímu zastoupení v Poslanecké sněmovně. Tato strana byla vždy stranou opoziční. Strana ODS se ve všech třech letech objevovala v denících přibližně stejně často, jako by odpovídalo jejímu zastoupení v Poslanecké sněmovně. Přitom jeden rok byla stranou opoziční, jeden rok stranou vládní (v jednom roce vládla úřednická vláda). Strana TOP 09 byla zastoupena jen jednou a byla také zmiňována přibližně stejně často, jako by odpovídalo jejímu zastoupení v Poslanecké sněmovně.

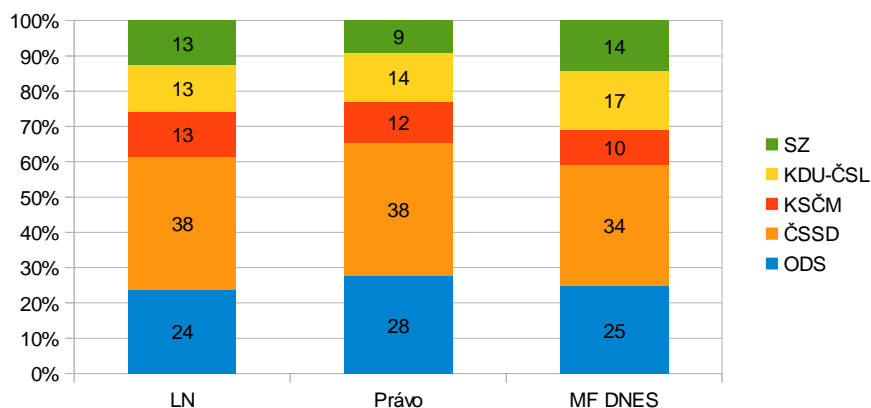
Hypotéza č. 1: „Zastoupení stran v článcích je stejné jako zastoupení stran v Poslanecké sněmovně.“ nenachází v datech přesvědčivou oporu. V několika případech deníky informovaly o stranách jinak často, než by odpovídalo jejich zastoupení v Poslanecké sněmovně. Rozdíly ale nebyly dramaticky velké.

VO2: Odpovídá zastoupení stran v článcích jejich zisku v předvolebních průzkumech?

Tato výzkumná otázka byla zařazena z toho důvodu, že je lepší zkoumat téma z více perspektiv. Dále také z toho důvodu, aby bylo možné srovnávat všechny strany, přítomné v obsahové analýze. Ve VO1 jsou srovnávány pouze strany, přítomné před volbami v Poslanecké sněmovně. Volby se konaly 2. - 3. 6. 2006, 28. - 29. 5. 2010 a 25. - 26. 10. 2013. Data byla srovnána s výsledky v průzkumech agentur CVVM, Factum a STEM. V roce 2006 se jednalo o průzkum za měsíc květen, v roce 2010 o měsíc duben a v roce 2013 o měsíc září. Pro vyhodnocení dat byl použit test dobré shody. Z průzkumů byl udělán průměr a ten byl přepočítán na očekávané četnosti. Články o jednotlivých stranách v denících byly sečteny. Pro interpretaci výsledků byla zvolena 5% hladina významnosti. Strany v tabulkách a grafech jsou řazeny podle výsledku v následných volbách. Grafy průměr předvolebních průzkumů jsou uvedeny v Příloze 2.

V roce 2006 deníky neinformovaly o stranách stejně často v porovnání s jejich výsledky v předvolebních průzkumech. Nejčastěji zmiňovanou stranou zde byla strana ČSSD (37 %), druhou nejčastěji zmiňovanou stranou byla strana ODS (26 %), dále strany KDU-ČSL (15 %), KSČM (12 %) a SZ (12 %). Výsledky jsou uvedeny v Tabulce 5 a Grafu 1. Strana ODS byla zmiňována ve článcích méně, než by odpovídalo jejímu zisku v předvolebních průzkumech. Stejně tak strana KSČM byla zmiňována méně. Strana ČSSD byla naopak zmiňována více, než by odpovídalo jejímu zisku v předvolebních průzkumech. Stejně tak strana KDU-ČSL byla zmiňována v článcích více.

SZ byla zmiňována přibližně stejně často, jako by odpovídalo jejímu zisku v předvolebních průzkumech.

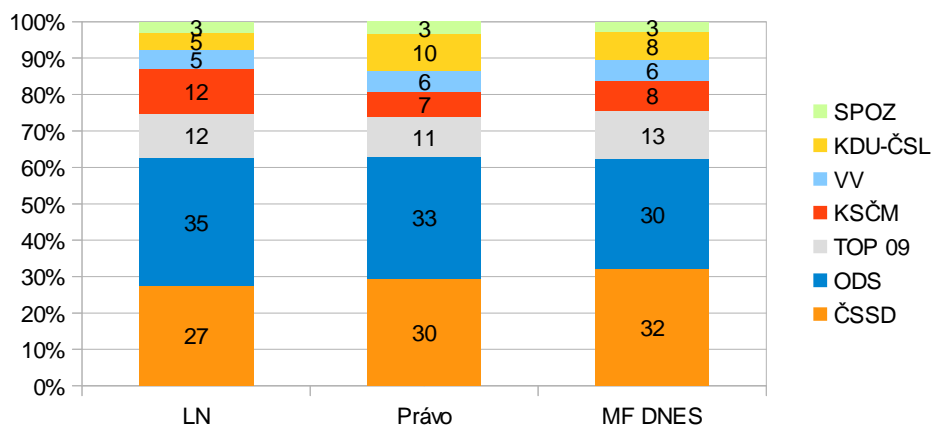
Graf 1 Procento zmínění stran v článcích 2006

Tabulka 5 Kontingenční tabulka předvolební průzkumy 2006

	ODS	ČSSD	KSČM	KDU-ČSL	SZ
četnost deníky	165	237	74	92	75
očekávaná četnost	212	187	112	63	69
	-3,23	3,66	-3,59	3,65	0,72

	DF	Value
Pearson Chi-Square	4	50,55

V roce 2010 deníky neinformovaly o stranách stejně často v porovnání s jejich výsledky v předvolebních průzkumech. Nejčastěji zmiňovanou stranou zde byla strana ODS (33 %), druhou nejčastěji zmiňovanou stranou byla strana ČSSD (30 %), dále strany TOP 09 (12 %), KSČM (9 %), KDU-ČSL (8 %), VV (6 %) a SPOZ (3 %). Výsledky jsou uvedeny v Tabulce 6 a Grafu 2. Strana ODS byla zmiňována častěji, než by odpovídalo jejímu zisku v předvolebních průzkumech. Stejně tak strana KDU-ČSL byla zmiňována častěji. Strany KSČM a SPOZ byly zmiňovány ve článcích přibližně stejně často, jako by odpovídalo jejich ziskům v předvolebních průzkumech. Strany ČSSD a TOP 09 byly zmiňovány častěji, než by odpovídalo jejich zisku v předvolebních průzkumech, závislost se ale nepodařilo prokázat. Strana VV byla zmiňována méně často, závislost se ale také nepodařilo prokázat.

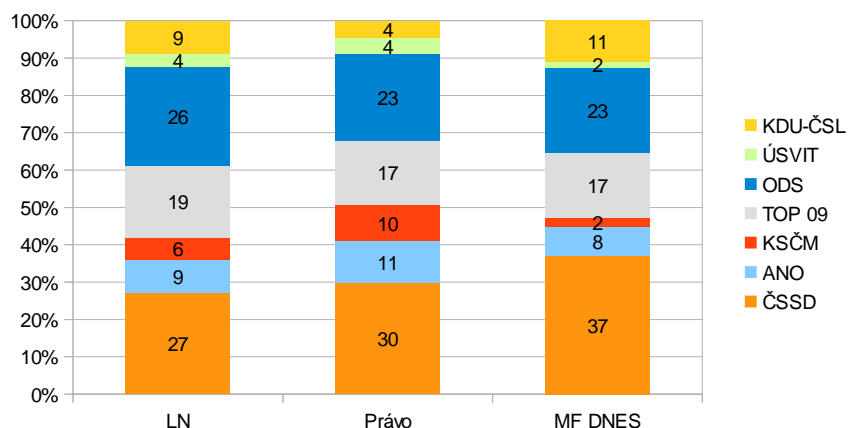
Graf 2 Procento zmínění stran v článcích 2010

Tabulka 6 Kontingenční tabulka předvolební průzkumy 2010

	ČSSD	ODS	TOP 09	KSČM	VV	KDU-ČSL	SPOZ
četnost deníky	153	169	61	45	29	41	16
očekávaná četnost	133	96	49	56	40	22	12
	1,73	7,45	1,71	-1,47	-1,74	4,05	1,15

	DF	Value
Pearson Chi-Square	6	84,38

V roce 2013 deníky neinformovaly o stranách stejně často v porovnání s jejich výsledky v předvolebních průzkumech. Nejčastěji zmiňovanou stranou zde byla strana ČSSD (31 %), druhou nejčastěji zmiňovanou stranou byla strana ODS (24 %), dále strany TOP 09 (18 %), ANO (9 %), KDU-ČSL (8 %), KSČM (6 %) a ÚSVIT (3 %). Výsledky jsou uvedeny v Tabulce 7 a Grafu 3. Strana ODS byla zmiňována častěji, než by odpovídalo jejímu zisku v předvolebních průzkumech. To mohlo být způsobeno tím, že tato strana byla tradičně silnou stranou. Strany TOP 09 a KDU-ČSL byly také zmiňovány častěji, než by odpovídalo jejich zisku v předvolebních průzkumech. Strana KSČM byla naopak zmiňována méně, než by odpovídalo jejímu zisku v předvolebních průzkumech. Strana ANO byla zmiňována přibližně stejně často. Strany ČSSD a ÚSVIT byly zmiňovány častěji, tuto závislost se ale nepodařilo prokázat.

Graf 3 Procento zmínění stran v člancích 2013

Tabulka 7 Kontingenční tabulka předvolební průzkumy 2013

	ČSSD	ANO	KSČM	TOP 09	ODS	ÚSVIT	KDU-ČSL
četnost deníky	137	42	28	79	106	15	34
očekávaná četnost	118	43	69	53	35	10	23
	1,75	-0,15	-4,94	3,57	12	1,58	2,29

	DF	Value
Pearson Chi-Square	6	191,99

V této výzkumné otázce je zastoupení stran v denících porovnáváno s jejich ziskem v předvolebních průzkumech. Objevují se zde určité rozdíly v informování deníků o stranách a jejich zastoupením v Poslanecké sněmovně. Hypotéza č. 2: „Zastoupení stran v člancích odpovídá zisku v předvolebních průzkumech.“ nenachází v datech přesvědčivou oporu. V několika případech deníky informovaly o stranách jinak často, než by odpovídalo jejich zisku v předvolebních průzkumech. Rozdíly ale nebyly dramaticky velké.

ODS byla v porovnání s předvolebními průzkumy zmiňována v roce 2006 méně často a v letech 2010 a 2013 častěji. Strana ČSSD byla zmiňována v porovnání s předvolebními průzkumy ve všech letech častěji, v letech 2010 a 2013 tento rozdíl nebyl statisticky významný. Strana KDU-ČSL byla také zmiňována ve všech letech častěji. Strana KSČM byla ve srovnání s předvolebními průzkumy v letech 2006 a 2013 zmiňována méně často. Strany, zastoupené jen v jednom roce (SZ, SPOZ a ANO), byly zmiňovány přibližně stejně často, jako by odpovídalo předvolebním průzkumům.

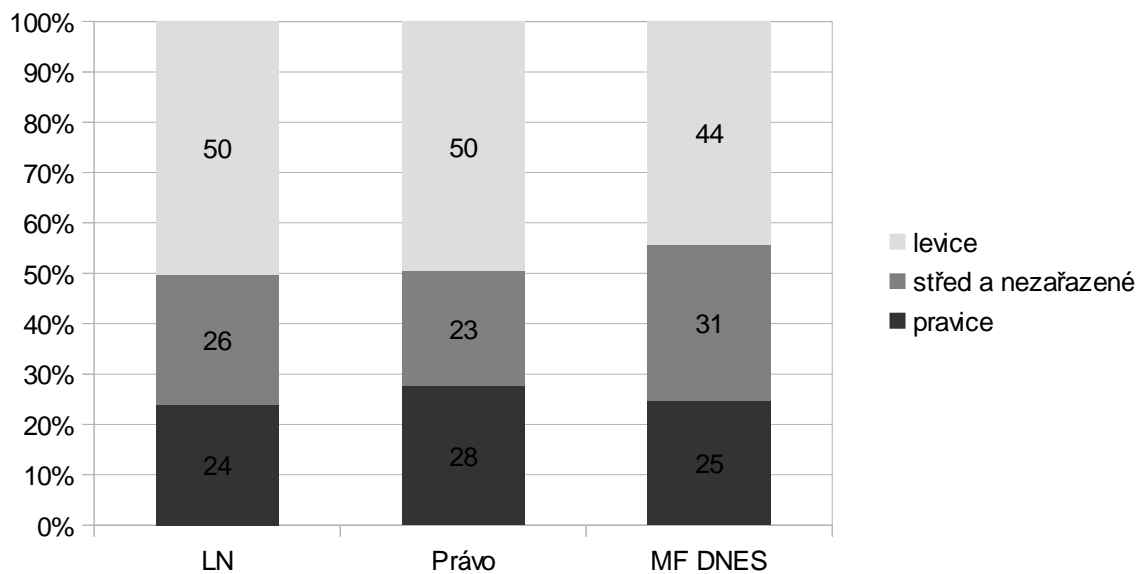
VO3: Jaký je podíl pravicových, levicových a středových a nezařazených stran v člancích?

Tato otázka byla zařazena z toho důvodu, že rozdělení na pravici a levice je podle mého názoru v České republice všeobecně uznaným rozdělením politického spektra. Je tedy možné porovnávat vyváženost mezi těmito dvěma póly politického spektra (viz oddíl 1.2.3.). Pro zodpovězení této výzkumné otázky bylo zaznamenáno, jaké strany byly uvedeny v člancích. Poté byly strany rozděleny na levicové, pravicové a středové a nezařazené. Níže je uvedeno, jaké strany byly zařazeny do jaké skupiny. Není zde možné porovnávat zastoupení stran ve člancích se zastoupením v Poslanecké sněmovně, protože v Poslanecké sněmovně jsou zastoupeny jiné strany než v obsahové analýze článků.

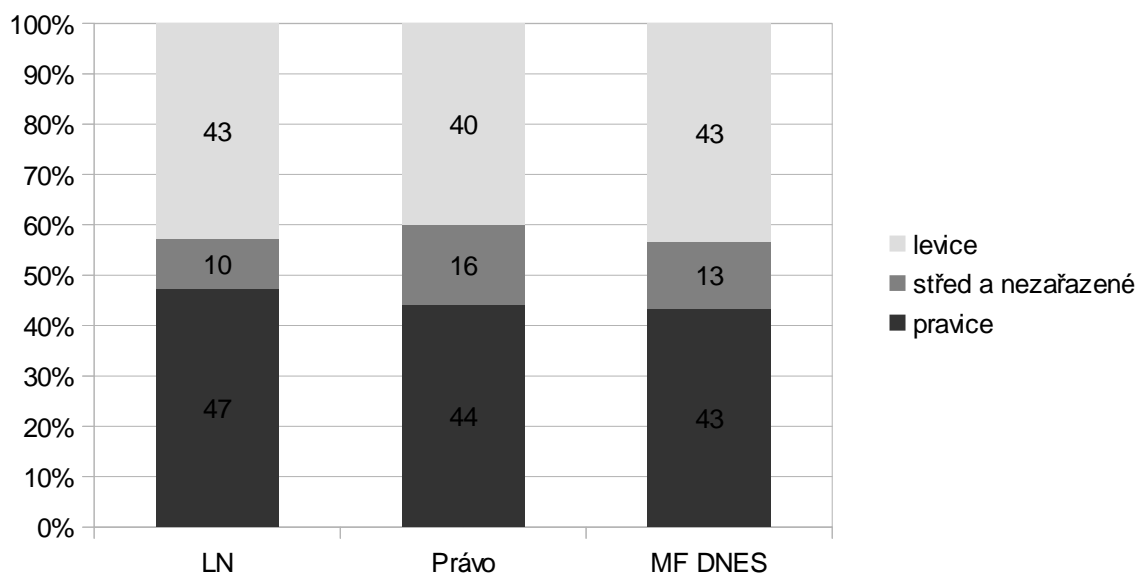
Mezi levicové strany byly v roce 2006 zařazeny strany ČSSD a KSČM. Mezi středové a nezařazené strany KDU-ČSL a SZ. Pravicová byla jen strana ODS. Deníky informovaly nejvíce o levici, průměrně 48 % (viz Graf 4). O pravici informovaly jen v 26 % článků. Informování o pravici a levici tedy nebylo v tomto roce vyvážené, což bylo pravděpodobně způsobeno tím, že existovala jen jedna silná strana, která je jednoznačně považována za stranu pravicovou. Středové a nezařazené strany byly v denících zastoupeny průměrně v 27 %.

V roce 2010 byly mezi levicové strany zařazeny strany ČSSD, KSČM a SPOZ. Mezi středové a nezařazené strany VV a KDU-ČSL. Mezi pravicové strany ODS a TOP 09. V tomto roce bylo v denících zastoupení pravice a levice více vyvážené. Nejspíš to bylo tím, že se zde objevila druhá pravicová strana. Průměrně psaly deníky o levici ve 42 % článků a o pravici ve 45 % (viz Graf 5). Středové strany byly v denících zastoupeny méně než v roce 2006 (13 %).

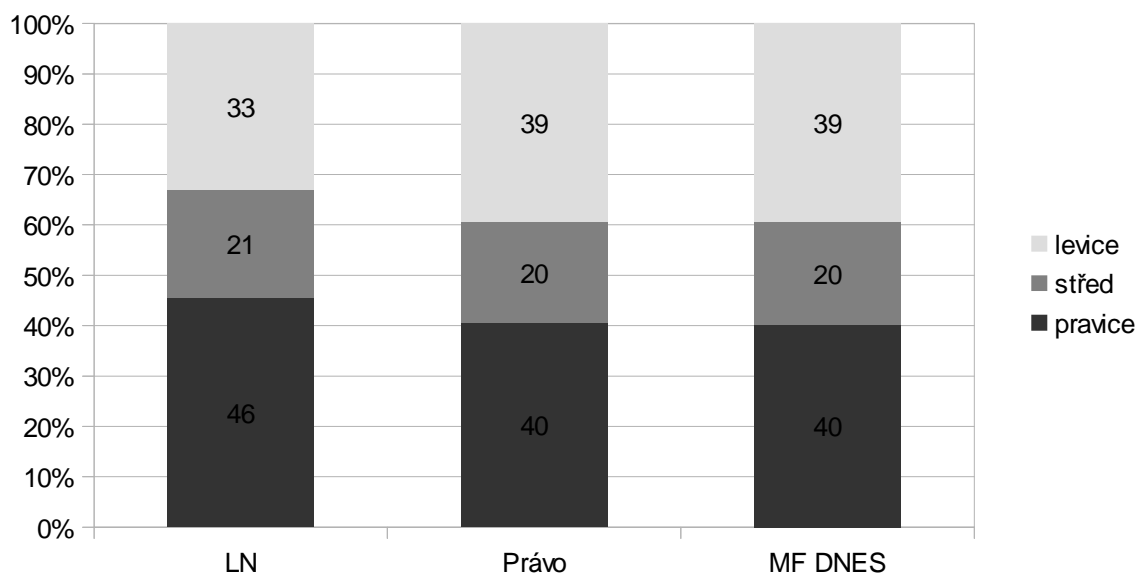
V roce 2013 byly mezi levicové strany zařazeny strany ČSSD a KSČM. Mezi středové a nezařazené strany ANO, ÚSVIT a KDU-ČSL. Mezi pravicové strany ODS a TOP 09. Průměrně psaly deníky o levici ve 37 % článků a o pravici ve 42 % (viz Graf 6). V tomto roce ale byl největší rozdíl mezi pravicí a levicí v deníku LN. V denících Právo a MF DNES bylo pojednávání o pravici a levici vyvážené. O středových stranách psaly deníky přibližně ve 20 %.

Graf 4 Podíl pravicových, středových a nezařazených a levicových stran 2006

Graf 5 Podíl pravicových, středových a nezařazených a levicových stran 2010

Graf 6 Podíl pravicových, středových a nezařazených a levicových stran 2013

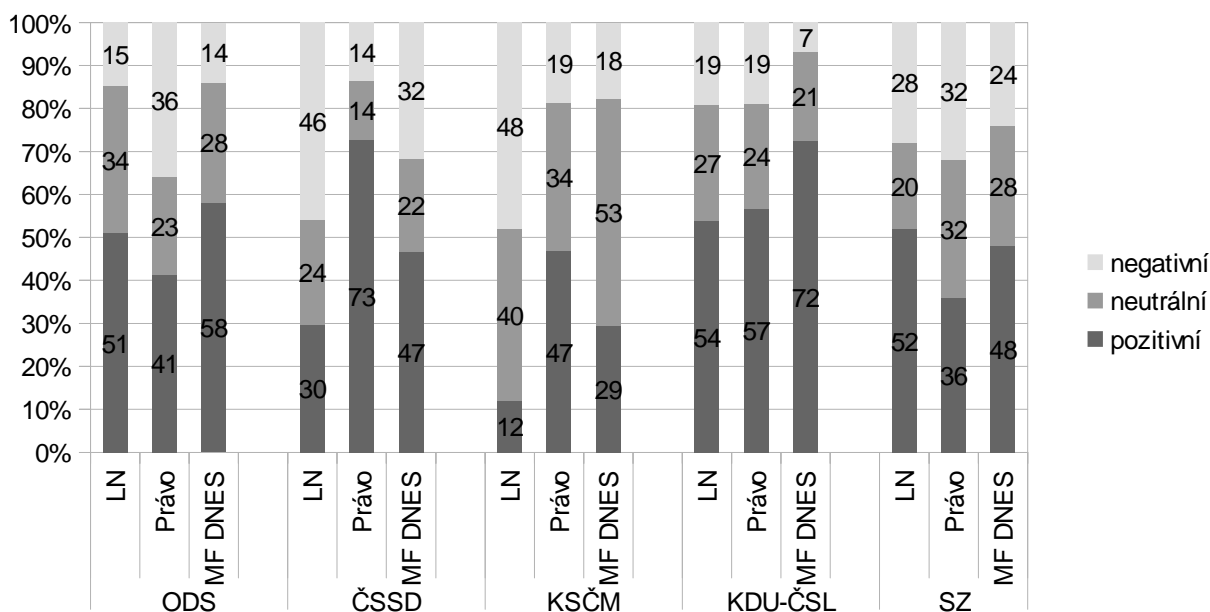
Hypotéza č. 3: „Podíl zastoupení pravicových a levicových stran v člancích je stejný.“ se nepotvrdila v roce 2006. V dalších letech se podle mého názoru dá informování o pravici a levici považovat za vyvážené. Vliv na tuto změnu mělo to, že se na politické scéně objevila druhá pravicová strana. O středových a nezařazených stranách deníky nejvíce informovaly v roce 2006. Tento poměr se nejspíš bude znovu zvyšovat s tím, že rostou volební preference nezařazené strany ANO.

VO4: Je strana/kandidát prezentována negativně, neutrálně nebo pozitivně?

Tato výzkumná otázka byla zařazena jako doplňková. Vychází z výzkumů Druckmana (2005), Nivena (2003), Kocourkové (2014), Domkeho a Wattse (1999) a Dunwayové (2007). Pro hodnocení článků byla použita otázka z výzkumu Dunwayové (2007) „Kdybyste byl členem týmu kandidátovy kampaně, byl byste spokojen s jeho reprezentací v deníku – ano = pozitivní, nevím = neutrální, ne = negativní.“ Hodnocení článků je zde subjektivní (prováděla ho sama autorka) a pro objektivní hodnocení by bylo potřeba více vyškolených soudců, kteří by hodnotili každý článek. Tato výzkumná otázka spíše než pozitivitu/neutralitu/negativitu zprávy hodnotí pozitivnost zprávy pro danou stranu v kampani. Toto hodnocení není možné srovnávat s jinými studiemi. Přesto je podle mého názoru možné porovnávat jednotlivé deníky mezi sebou (více kapitola 1.2.4.). Pro interpretaci výsledků byla zvolena 5% hladina významnosti. Strany v tabulce jsou řazeny podle výsledku v následných volbách. Kontingenční tabulky jsou zobrazeny v Příloze 3. Příklady článků jsou uvedeny v Příloze 4.

V roce 2006 deníky informovaly průměrně nejčastěji pozitivně o straně KDU-ČSL (61 %). O stranách ODS a ČSSD informovaly průměrně v polovině případů pozitivně. O straně KSČM informovaly deníky pozitivně nejméně často, a to v 29 %. Průměrně nejméně často negativně deníky informovaly o straně KDU-ČSL. Průměrně nejčastěji negativně pojednávaly deníky o ČSSD (30 %) ale také o KSČM a SZ (28 %). Mezi deníky jsou zde ale rozdíly. Výsledky jsou zobrazeny v Graf 7.

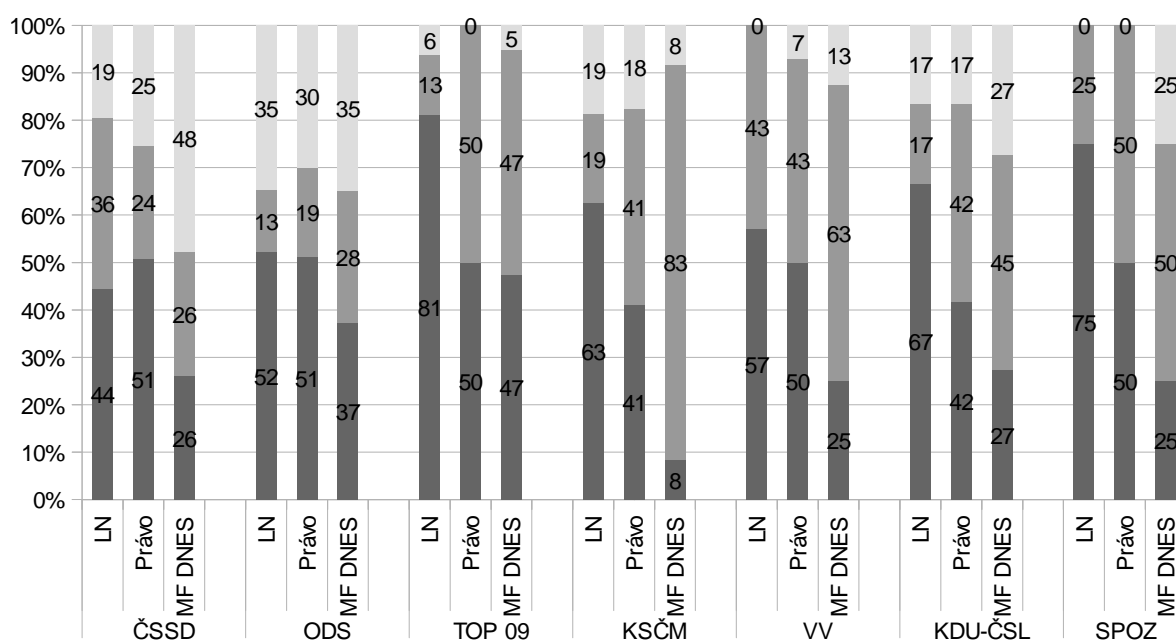
V tomto roce deníky neinformovaly vyváženě o straně ODS. Deník Právo informoval o této straně negativně častěji než ostatní deníky. Dále deníky neinformovaly vyváženě o straně ČSSD. Deník LN informoval méně často pozitivně a častěji negativně o této straně než ostatní deníky a deník Právo naopak častěji pozitivně a méně často negativně. Dále deníky neinformovaly vyváženě o straně KSČM. Deník LN informoval o této straně častěji negativně a méně často pozitivně. O stranách KDU-ČSL a SZ deníky informovaly podobně.

Graf 7 Podíl pozitivní/neutrální/negativní články 2006

V roce 2010 informovaly průměrně deníky nejvíce pozitivně o nové straně TOP 09 (60 %). Nejméně pozitivně informovaly deníky o straně KSČM (37 %). Nejčastěji negativně deníky informovaly průměrně o straně ODS a ČSSD (33 %, 31 %). Nejméně často průměrně deníky informovaly negativně o straně TOP 09 (4 %). Mezi deníky jsou ale rozdíly. Výsledky jsou zobrazeny v Grafu 8.

V tomto roce deníky neinformovaly vyváženě o straně ČSSD. Deník MF DNES informoval častěji negativně o této straně než ostatní deníky a méně často pozitivně (tuto závislost se ale nepodařilo prokázat). Mezi deníky se nepodařilo prokázat rozdíl v informování o straně ODS. Kvůli zaplněnosti tabulky menší než 20 % není možné u dalších stran použít X² test. MF DNES informovala o straně KSČM častěji neutrálně a méně často pozitivně (tyto závislosti se nepodařilo prokázat). U stran VV, KDU-ČSL a SPOZ se neprokázala žádná závislost informování o straně na deníku. Oproti roku 2006 byly v tomto roce vyvážené deníky Právo a LN. O straně ODS oproti roku 2006 informovaly deníky vyváženě.

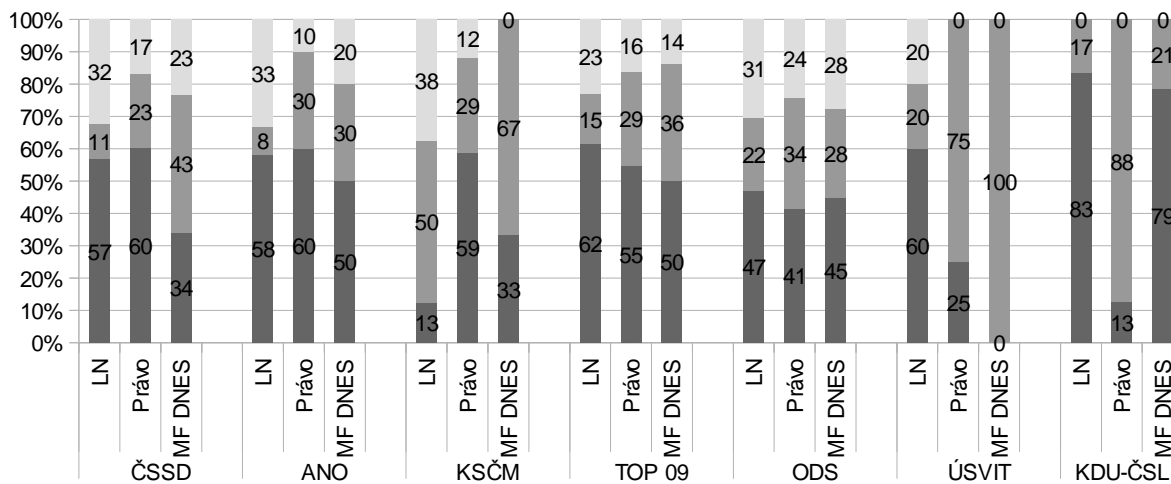

Graf 8 Podíl pozitivní/neutrální/negativní články 2010

V roce 2013 informovaly průměrně deníky nejvíce pozitivně o straně KDU-ČSL, ANO a TOP 09 (58 %, 56 %, 55 %). Nejméně pozitivně informovaly deníky o straně ÚSVIT a KSČM (28 % a 35%). Nejčastěji průměrně negativně deníky informovaly o straně ODS a ČSSD (28 %, 24 %). Nejméně často průměrně deníky informovaly negativně o straně KDU-ČSL (4 %). Mezi deníky jsou ale rozdíly. Výsledky jsou zobrazeny v Graf 9.

V tomto roce deníky neinformovaly vyváženě o straně ČSSD. Deník MF DNES informoval o této straně častěji neutrálně. Deník LN informoval o této straně častěji negativně a méně často neutrálně (tento rozdíl se nepodařilo prokázat). Deník Právo o této straně informoval méně často negativně (tento rozdíl se nepodařilo prokázat). O stranách TOP 09 a ODS informovaly deníky podobně. Pro strany ANO, KSČM, ÚSVIT a KDU-ČSL není tabulka dostatečně zaplněna. U strany

ANO se neprojevila žádná závislost informování na deníku. O straně KSČM informoval deník Právo častěji pozitivně než ostatní deníky. O straně KDU-ČSL informoval deník LN častěji pozitivně, stejně jako deník MF DNES. Deník Právo o KDU-ČSL informoval méně často pozitivně.

Graf 9 Podíl pozitivní/neutrální/negativní články 2013

V letech 2006 a 2013 informovaly podle mého názoru deníky LN a Právo o stranách nevyváženě. LN se orientovala na své pravicové publikum a Právo na levicové publikum. Tato závislost se projevila nejvíce u stran ČSSD a KSČM. V roce 2010 naopak informovaly tyto deníky vyváženě a MF DNES nevyváženě o stranách (orientace na pravicové publikum). Tento rok vládla úřednická vláda.

Hypotéza č. 4 „Strany budou ve zpravodajství nejčastěji prezentovány neutrálně.“ se nepotvrdila. Nejvíce zmínek o stranách je pozitivních, a to 777. Neutrálních zmínek je 447 a negativních 374. Rozdíl oproti některým minulým výzkumům je pravděpodobně způsoben jinou metodikou hodnocení positivity/neutrálnosti/negativity. Jde ale o doplňkovou otázku založenou na subjektivním hodnocení článků autorkou. Toto téma by bylo nutné dále zkoumat s použitím robustnějšího hodnocení positivity a negativity ze strany vyškolených soudců.

2.5. Interpretace výsledků

Ve svých zpravodajských částech by deníky měly podle svých pravidel i podle očekávání společnosti informovat o stranách vyváženě (viz oddíl 1.2.2.). Ve výzkumných otázkách byla vyváženost informování o stranách porovnávána z několika hledisek. Nepotvrdilo se, že by se deníky řídily v informování o stranách jejich zastoupením v Poslanecké sněmovně nebo jejich výsledky v předvolebních průzkumech.

Co se týká srovnání se zastoupením v Poslanecké sněmovně, strana KDU-ČSL byla ve dvou letech, ve kterých byla zastoupena, zmiňována deníky častěji. Strana ČSSD byla také ve dvou ze tří let zmiňována deníky více, než by odpovídalo jejímu zastoupení v Poslanecké sněmovně. Strana KSČM byla naopak v letech 2006 a 2013 zmiňována v denících méně často, než by odpovídalo jejímu zastoupení v Poslanecké sněmovně. Toto zkreslení mohlo být způsobeno tím, že se deníky u těchto stran mohly řídit jiným měřítkem jejich relevance, například předvolebními průzkumy. Zkreslení také mohlo vzniknout informováním deníků o událostech, které se stran týkaly, nebo zastoupením jejich členů v různých pozicích a funkcích. Strana ODS se ve všech třech letech objevovala v denících přibližně stejně často, jako by odpovídalo jejímu zastoupení v Poslanecké sněmovně. Strana TOP 09 byla zastoupena jen jednou a byla také zmiňována přibližně stejně často, jako by odpovídalo jejímu zastoupení v Poslanecké sněmovně. Nedá se tedy říci, že by informování deníků o stranách v porovnání s jejich zastoupením v Poslanecké sněmovně bylo vyvážené.

Z dat nevyplývá jasný trend, že by deníky psaly častěji buď o stranách vládních, nebo stranách opozičních. Pokud se tedy podíl informování o jednotlivých stranách odchyloval od jejich zastoupení v Poslanecké sněmovně, došlo k tomu možná spíše z jiných důvodů. Opoziční strana KSČM byla zmiňována méně často, může se ale jednat o jiné důvody než to, že byla stranou opoziční. Kvůli tomu, že je stranou opoziční, její členové nezastávají významné funkce, a proto o ní mohou deníky informovat méně. Deníky by ale měly právě z tohoto důvodu zveřejňovat její kritiku různých kroků vlády. Trend méně častého zmiňování opozičních stran se také nepotvrdil u jiných opozičních stran. Strana by tedy mohla být brána deníky jako méně relevantní například proto, že ostatní strany nejsou ochotny s touto stranou vstupovat do vlády. Tato strana tedy nemusí být považována za v budoucnosti potenciálně vládní, tedy důležitou. Deníky také mohly tuto stranu zmiňovat méně proto, že je brána jako strana nedemokratická. Toto zkreslení by se dalo považovat za politický vliv v denících. Podle McNaira (2004, s. 28) je v médiích stále přítomna hluboce prosystémová předpojatost (viz oddíl 1.3.2). Je tedy možné, že deníky o této straně píšou méně proto, že je není považována za demokratickou stranu.

Co se týká srovnání se ziskem v předvolebních průzkumech, objevují se zde také určité rozdíly v informování deníků. Na rozdíl od VO1, kde byla ODS zmiňována ve všech letech vyváženě, v této výzkumné otázce byla zmiňována ve všech letech nevyváženě (v roce 2006 méně, v letech 2010 a 2013 častěji). U této strany je tedy oproti výzkumné otázce VO1 největší rozdíl. Strana ČSSD byla podobně jako ve VO1 ve všech letech zmiňována častěji, v letech 2010 a 2013 tento rozdíl nebyl statisticky významný. Strana KDU-ČSL byla také zmiňována ve všech letech častěji, podobně jako ve výzkumné otázce VO1. Strana KSČM byla podle výzkumné otázky VO1 v letech 2006 a 2013 zmiňována méně často stejně jako v této výzkumné otázce. O straně TOP 09

informovaly deníky oproti srovnání s Poslaneckou sněmovnou podle této výzkumné otázky častěji. Celkově se tedy nedá říci, že by informování deníků o stranách v porovnání s jejich ziskem v předvolebních průzkumech bylo vyvážené.

Strany, zastoupené jen v jednom roce (SZ, SPOZ a ANO), byly zmiňovány přibližně stejně často, jako by odpovídalo předvolebním průzkumům. Je možné, že se deníky řídily předvolebními průzkumy právě u těchto nových stran. Rozdíly u tradičnějších stran mohou být způsobeny tím, že předvolební průzkumy vycházejí jen z momentálních preferencí lidí. Tradičnější strany mohou být také zmiňovány v souvislosti s jejich zastoupením v různých funkcích a s jejich dlouhodobější pozicí na politické scéně. To se zde nejvíce ukazuje u strany ODS, kde byl největší rozdíl mezi výzkumnou otázkou VO1 a VO2. Strany ČSSD, KDU-ČSL a KSČM byly zmiňovány podobně nevyváženě v porovnání se zastoupením s Poslaneckou sněmovnou jako ve srovnání s předvolebními průzkumy.

V porovnání pravice a levice bylo pojednání o jednotlivých částech politického spektra více vyvážené. Kromě roku 2006 informovaly deníky stejně často o pravici a o levici. Vliv na tuto změnu mělo to, že se na politické scéně objevila druhá pravicová strana. O středových a nezařazených stranách deníky nejvíce informovaly v roce 2006. Tento poměr se nejspíš bude znovu zvyšovat s tím, že rostou volební preference nezařazené strany ANO. Co se týká pozitivitu/neutralitu/negativitu v letech 2006 a 2013 informovaly podle mého názoru deníky LN a Právo o stranách nevyváženě. LN se orientovala na své pravicové publikum a Právo na levicové publikum. Tato závislost se projevovala nejvíce u stran ČSSD a KSČM. V roce 2010 naopak informovaly tyto deníky vyváženě a MF DNES nevyváženě o stranách (orientace na pravicové publikum). Právě zkreslení orientace na publikum může být způsobeno ekonomickými faktory. Deníky se mohou snažit zavděčit svému publiku, aby prodaly více výtisků (1.3.3.).

Celkově tedy deníky informovaly nejvíce vyváženě o pravici a levici. Největší zkreslení v informování o stranách se projevilo u strany KSČM a to ve srovnání jejího zastoupení v denících se zastoupením v Poslanecké sněmovně i v předvolebních průzkumech. Je možné, že toto zkreslení mohlo být způsobeno tím, že tato strana není přijímána ostatními stranami jako možný koaliční partner a je vnímána jako protisystémová. O straně KDU-ČSL naopak psaly deníky častěji v porovnání jak s Poslaneckou sněmovnou, tak se ziskem v předvolebních průzkumech.

Co se týká pozitivitu/neutralitu/negativitu, deník LN v roce 2006 podle mého názoru naplňuje v informování o stranách ČSSD a KSČM předpoklad orientace na pravicové publikum. Deník Právo se v tomto roce podle mého názoru řídil v informování o těchto stranách orientací na

levicové publikum. Deník MF DNES v porovnání s druhými dvěma deníky informoval v roce 2006 o stranách vyváženě. V roce 2013 byl podle mého názoru nejméně vyvážený deník MF DNES, který se orientoval na své pravicové publikum. V roce 2013 byl stejně jako v roce 2006 nejvíce vyvážený deník MF DNES. U strany ČSSD a deníků LN a Právo se projevila podobná závislost, jako v roce 2006.

Závěr

V zájmu objektivitu a vyváženosti v liberálně-demokratických společnostech stát nezasahuje přímo do obsahu médií. Vytvářejí se zde zákony na regulaci médií, které regulují především pravidla pro jejich vlastnictví. Média si také určují svoje vlastní pravidla. Sdružují se do různých organizací a každé z nich má také samostatná pravidla, podle kterých se novináři musí řídit. Jedním z hlavních pravidel médií v liberálně-demokratické společnosti je snaha informovat ve zpravodajství pokud možno objektivně o okolním světě. Tato snaha se týká jak informování o politice, tak o jiných tématech. Pokud média usilují o objektivitu, měla by se mimo jiné snažit o poskytování vyváženého prostoru různým stranám konfliktu. Ve zpravodajství by také nemělo být poznat, jakou stranu novinář preferuje.

V ČR se zkoumání vyváženosti nebo objektivitu věnuje velmi málo studií, v zahraničí je ale tento výzkum rozšířen. Tato studie pomocí obsahové analýzy zjistila, že mezi deníky neexistují příliš velké rozdíly v tom, jak často informují o jednotlivých stranách. Dále jsem se zaměřila na porovnávání vyváženosti na základě různých perspektiv. Těmi bylo srovnání zastoupení stran v denících s jejich zastoupením v Poslanecké sněmovně a s jejich výsledky v předvolebních průzkumech. Dále také jestli deníky informovaly vyváženě o pravici a levici a jestli byly články v denících pozitivní, neutrální nebo negativní.

Co se týká srovnání se zastoupením v Poslanecké sněmovně, strana ČSSD byla zmiňována v letech 2006 a 2013 častěji. Strana KDU-ČSL byla také zmiňována v letech 2006 a 2010 častěji, než by odpovídalo jejímu zastoupení v Poslanecké sněmovně (v roce 2013 nebyla srovnávána). Strana KSČM byla naopak v letech 2006 a 2013 zastoupena méně často, než by odpovídalo jejímu zastoupení v Poslanecké sněmovně. Strana ODS byla ve všech letech zmiňována přibližně stejně často, jako by odpovídalo jejímu zastoupení v Poslanecké sněmovně. Rozdíly ale nebyly dramaticky velké a existuje poměrně úzká vazba mezi silou strany v Poslanecké sněmovně a tím, jak často o ní deníky informovaly. V porovnání se zastoupením v Poslanecké sněmovně informování o stranách nezáviselo na tom, jestli byla strana vládní nebo opoziční.

Další výzkumná otázka zkoumala vyváženost z pohledu zisků stran v předvolebních průzkumech. Zmiňování stran v denících nebylo ani v jednom roce stejné jako zastoupení stran v předvolebních průzkumech. V této výzkumné otázce byla oproti srovnání s Poslaneckou sněmovnou častěji zmiňovanou stranou ODS v letech 2010 a 2013. Strana KDU-ČSL byla podobně jako v porovnání se zastoupením v Poslanecké sněmovně zmiňována častěji, než jak by odpovídalo jejímu výsledku v předvolebních průzkumech. Strana KSČM byla také podobně jako ve srovnání se

zastoupením v Poslanecké sněmovně zmiňována ve všech letech relativně méně často, než by odpovídalo jejímu zisku v předvolebních průzkumech. Strana TOP 09 byla zmiňována přibližně stejně často, jako by odpovídalo jejímu zisku v předvolebních průzkumech. Informování o nových stranách bylo ve sledovaných letech vyvážené.

Při srovnání informování o stranách s jejich zastoupením v Poslanecké sněmovně je možné srovnávat jen ty strany, které jsou přítomny jak v Poslanecké sněmovně tak jsou relevantní v následných volbách. V této práci jsou tyto strany v každém roce pouze čtyři. V předvolební kampani je ale stran relevantních pro následné volby více. Naopak při porovnání s předvolebními průzkumy bylo možné zahrnout do srovnání všechny strany přítomné v následných volbách. Zastoupení stran v Poslanecké sněmovně je ale lepším měřítkem relevance stran, protože si je lidé již zvolili. Předvolební průzkumy se mohou v relevanci stran pro voliče plést. Přesto se jimi mohou ve svém informování řídit deníky v tom, jaké strany jsou jak relevantní pro jejich čtenáře. Při srovnání s předvolebními průzkumy také není zohledněno to, jaké funkce strany zastávají. Deníky informují také o tématech, která přímo nesouvisí s volbami. Proto je třeba jejich zastoupení v různých funkcích při hodnocení vyváženosti zohledňovat. Podle mého názoru tedy není možné vybrat jednu perspektivu, ze které vyváženost porovnávat.

Zastoupení pravice a levice bylo vyvážené v letech 2010 a 2013. Nevyváženost v roce 2006 byla způsobena zastoupením jen jedné silné pravicové strany. V pozitivním/neutrálním/negativním informování o stranách se deníky lišily nejvíce. V letech 2006 a 2013 informovaly o stranách nevyváženě (v porovnání s ostatními deníky) deníky LN a Právo. Deník LN naplňoval svoji orientaci na pravicové publikum, deník Právo na levicové publikum. V roce 2010 naopak informoval o stranách nevyváženě (v porovnání s ostatními deníky) deník MF DNES (naplňoval svoji orientaci na pravicové publikum).

Zdroje

- Burton, G. (2001). *Úvod do studia médií*. Brno: Barrister.
- Domke, David, & Watts, M. D. (1999). The Politics of Conservative Elites and the „Liberal Media“ Argument. *Journal of Communication*.
- Druckman, N. J. (2005). The Impact of Media Bias: How Editorial Slant Affects Voters. *Journal of Politics*.
- Dubský, J., Murdza K., & Urban L. (2006). *Sociologie médií a veřejného mínění*. Praha: Policejní akademie České republiky.
- Dunway, J. (2007). Examining Institutional and Political Influences on Slanted Campaign News Coverage. *Conference Papers – American Political Science Association*.
- Fico F., & Freedman E. (2008). Biasing Influences on Balance in Election News Coverage: An Assessment of Newspaper Coverage of the 2006 U.S. Senate Elections. *Journalism and mass communication quarterly*.
- Fico F., Freedman E., & Love B. (2006). Partisan and Structural Balance in Newspaper Coverage of U.S. Senate Races in 2004 with Female Nominees. *Journalism and mass communication quarterly*.
- Fico F., & Cote W. (1999). Fairness and Balance in the Structural Characteristics of Newspaper Stories on the 1996 Presidential Election. *Journalism and mass communication quarterly*.
- Gramsci, A. (1983). *Selection from the prison notebooks*. New York: International publishers.
- Hamilton, J. (2004). *All the news that's fit to sell : how the market transforms information into news*. N.J.: Princeton University Press.
- Huk, J. (2008). *Sociologie médií: (žurnalisté, politici a ti ostatní)*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského.
- Itule, B. D. (1991). *News writing and reporting for today's media*. New York: McGraw-Hill.
- Jirák, J., & Spitzová-Köpplová B. (2003). *Média a společnost: stručný úvod do studia médií a mediální komunikace*. Praha: Portál.
- Kahn K. F., & Kenney P. J. (2002). The slant of the News: How Editorial Endorsements Influence Campaign Coverage and Citizens' Views of Candidates. *American Political Science Review*.
- Kapoun, P., & Olšovská L. (2003). *Média, komunikace, vzdělávání*. Ostrava: Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta.
- Kocourková, Nikola. (2014). *Média a politika – Politické strany ve vybraném českém denním tisku v období před volbami do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2013* (Diplomová práce). Praha: FSV UK.
- Levite A. (1996). Bias Basics. *National review*.
- Lowry, D. L. (2008). Network TV News Framing Of Good Vs. Bad Economic News Under

- Democrat And Republican Presidents: A Lexical Analysis Of Political Bias. *Journalism*.
- MEDIAN. (2014, September 13). Dostupné z: www.median.cz
- McCombs, M. E., & Shaw D. L. (1972). The Agenda-Setting Function of Mass Media. *Public Opinion Quarterly*.
- McNair, B. (2004). *Sociologie žurnalistiky*. Praha: Portál.
- McQuail, D. (2002). *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál.
- Morris, J. S. (2007). Slanted Objectivity? Perceived Media Bias, Cable News Exposure, and Political Attitudes. *Social Science Quarterly (Wiley-Blackwell)*.
- Musil, J. (2010). *Sociální a mediální komunikace*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského.
- Müller, K. (2008). *Politická sociologie*. Praha: Portál.
- Niven, D. (2003). Objective Evidence on Media Bias: Newspaper Coverage of Congressional Party Switchers. *Journalism and mass communication quarterly*.
- Osvaldová, B. (2001). *Zpravodajství v médiích*. Praha: Karolinum.
- Rosůlek, P. (2009). *Média & politika: vybrané problémy: modernita, propaganda, politický marketing, agenda-setting, terorismus, žurnalistika*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni.
- Takens, J., Ruigrok N., Van Hoof A., & Scholten O. (2008). Leaning to the Right or Leaning to the Left? Dutch Media and Politics. *Conference Papers -- International Communication Association*.
- Tan, Y., & Weaver D. H. (2010). Media Bias, Public Opinion, and Policy Liberalism from 1956 to 2004: A Second-Level Agenda-Setting Study. *Mass Communication and Society*.
- Thensen, G. (2014) Political Agenda Setting as Mediatized Politics? Media-Politics Interactions from a Party and Issue Competition Perspective. *The International Journal of Press/Politics*.
- Trampota, T. (2006). *Zpravodajství*. Praha: Portál.
- Verner, P. (2007). *Zpravodajství a publicistika*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského

Seznam tabulek

Tabulka 1 Počet článků v denících.....	25
Tabulka 2 Kontingenční tabulka Poslanecká sněmovna 2006.....	26
Tabulka 3 Kontingenční tabulka Poslanecká sněmovna 2010.....	27
Tabulka 4 Kontingenční tabulka Poslanecká sněmovna 2013.....	27
Tabulka 5 Kontingenční tabulka předvolební průzkumy 2006.....	29
Tabulka 6 Kontingenční tabulka předvolební průzkumy 2010.....	30
Tabulka 7 Kontingenční tabulka předvolební průzkumy 2013.....	31

Seznam grafů

Graf 1 Procento zmínění stran v člancích 2006.....	29
Graf 2 Procento zmínění stran v člancích 2010.....	30
Graf 3 Procento zmínění stran v člancích 2013.....	31
Graf 4 Podíl pravicových, středových a nezařazených a levicových stran 2006.....	33
Graf 5 Podíl pravicových, středových a nezařazených a levicových stran 2010.....	33
Graf 6 Podíl pravicových, středových a nezařazených a levicových stran 2013.....	34
Graf 7 Podíl pozitivní/neutrální/negativní články 2006.....	35
Graf 8 Podíl pozitivní/neutrální/negativní články 2010.....	36
Graf 9 Podíl pozitivní/neutrální/negativní články 2013.....	37

Seznam příloh

Příloha 1 Grafy k VO1.....	i
Příloha 2 Grafy předvolební průzkumy.....	iii
Příloha 3 Tabulky k VO4.....	iv
Příloha 4 Příklady článků.....	x